

Vlaanderen
is natuur

Handhavingsrapport 2013

AGENTSCHAP
NATUUR & BOS

HANDHAVINGSRAPPORT 2013

Inhoud

VOORWOORD	3
DE ORGANISATIE VAN DE HANDHAVING BINNEN HET ANB	4
ORGANISATIESTRUCTUUR	4
TAKEN EN BEVOEGDHEDEN	5
ANB-RICHTLIJNEN.....	6
PERSONEEL, VORMING EN MIDDELEN	7
PERSONEEL: AANTAL VTE INZETBAAR VOOR HANDHAVING.....	7
VORMING	8
MIDDELEN	8
HANDHAVINGSPLAN 2013	10
REACTIEVE CONTROLES	14
ROUTINECONTROLES	16
GECONTROLEERDE JAGERS EN VISSERS	16
GECONTROLEERDE VERGUNNINGEN.....	16
SPECIFIEKE HANDHAVINGSCAMPAGNES	18
STRAFRECHTELIJK EN ADMINISTRATIEFRECHTELIJK OPTREDEN	20
AANMANINGEN	20
PROCESSEN-VERBAAL	21
PRIORITAIRE PROCESSEN-VERBAAL.....	23
STROPERIJ	24
VERSLAGEN VAN VASTSTELLING.....	24
BESTUURLIJKE MAATREGELLEN.....	25
EVOLUTIE AANTAL AANMANINGEN, PROCESSEN-VERBAAL EN BESTUURLIJKE MAATREGELLEN.....	26
VERNIETIGDE NATUUR	26
HANDHAVING IN NATURA 2000 GEBIEDEN (SBZ), RKG EN VEN	28
OVERTREDING VAN DE RANDVOORWAARDEN IN HET GEMEENSCHAPPELIJK LANDBOUWBELEID	29
TOEPASSING VAN HET PROTOCOL ANB-IRWO	29
SANCTIONERING VAN PROCESSEN-VERBAAL	30
VEILIGHEIDSMATREGELLEN	30
DE BEVOEGDHEDEN VAN DE GEMACHTIGDE AMBTENAREN VAN HET ANB	31
INBESLAGNEMINGEN	31
DODE ROOFVOGELS: ANALYSERESULTATEN	33
SAMENWERKING EN OVERLEG	35
INTERNATIONALE CONTEXT	37
KNELPUNTEN	38
KNELPUNTEN IN DE MILIEUBEHEERWETGEVING	38
KNELPUNTEN IN HET MILIEUHANDHAVINGSDECREET EN ZIJN UITVOERINGSBESLUITEN IN EEN OPLOSSINGSTRAJECT	39
ANDERE KNELPUNTEN	40
BIJLAGE 1: ADRESSEN.....	42
BIJLAGE 2: OVERZICHT VAN KNELPUNTEN IN DE MILIEUBEHEERWETGEVING (NIET LIMITATIEF)	43
BIJLAGE 3: GEBRUIKTE AFKORTINGEN.....	48

Voorwoord

Geachte lezer,

Het jaar 2013 was een jaar waarin het ANB gestaag en met veel inzet verder heeft gewerkt aan de uitvoering van zijn meerjarenvisie rond natuurhandhaving. Eén van de kernpunten van die visie heeft betrekking op de toepassing van het concept programmatisch handhaven op de werking van de natuurinspectie.

Ter uitvoering hiervan werd in 2013 een eerste stap gezet, met name de opmaak van een risicoanalyse. Die risicoanalyse heeft geleid tot het bepalen van de handhavingsprioriteiten in het handhavingsplan 2014 - 2015.

In een volgende fase zal gestart worden met een doelgroepenanalyse als tweede essentieel onderdeel van het concept programmatisch handhaven.

2013 was ook het jaar waarin het aanmaningenkader, dat in 2012 werd ontwikkeld, voor het eerst over een volledig kalenderjaar werd toegepast; het doel van het aanmaningenkader is "om de zachtere kant van repressief optreden" een gezicht te geven en dit op een uniforme wijze. Het lag dan ook in de lijn van de verwachtingen dat het aantal aanmaningen in 2013 fors zou stijgen t.o.v. 2012, wat met een stijging van meer dan 50% effectief het geval was. De verhouding aanmaningen/aanvankelijke PV's in 2013 bedraagt nu 1,5, m.a.w. het aantal aanmaningen is voor het eerst hoger dan het aantal aanvankelijke PV's.

Tot slot was 2013 ook op wetgevend vlak een belangrijk jaar: de evaluatie van de milieuhandhavingsregelgeving door de diverse betrokken handhavingsactoren, waaronder het ANB, leidde tot een wijziging van het milieuhandhavingsdecreet waardoor de rechtsgrond werd gecreëerd om een bestuurlijke dwangsom te kunnen opleggen en om meer schendingen als milieu-inbreuk te kunnen aanwijzen.

Deze nieuwe handhavingsinstrumenten zouden het ANB moeten helpen om zijn handhavingsopdracht zo efficiënt en effectief mogelijk verder te kunnen uitvoeren.

Jos Rutten
Algemeen Directeur

De organisatie van de handhaving binnen het ANB

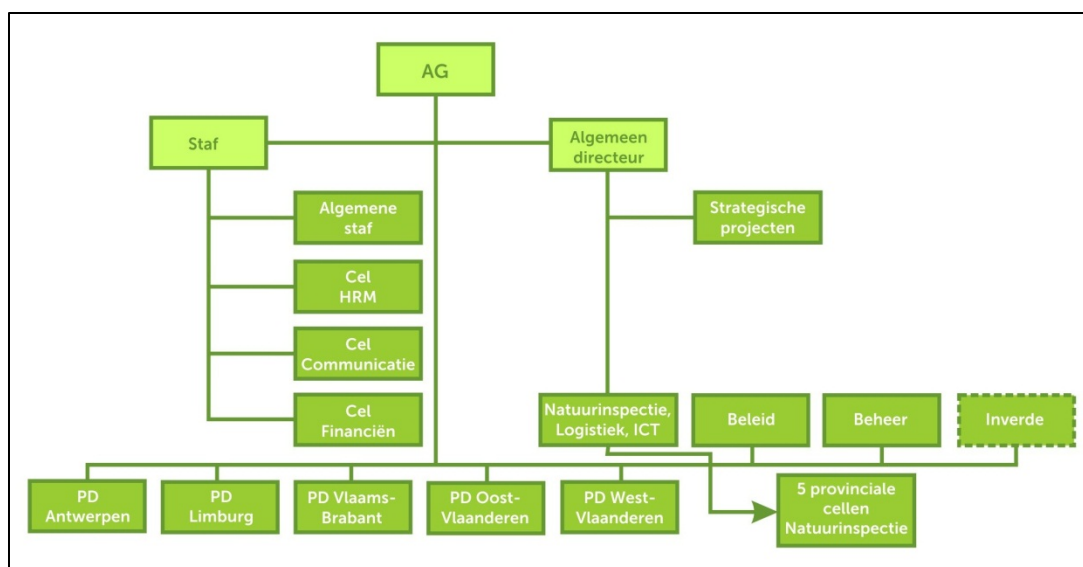
Organisatiestructuur

Eén van de doelstellingen bij de oprichting van het ANB in 2006, was het streven naar een verhoogde en structurele aandacht voor de handhaving van natuurdelicten in brede zin. Die doelstelling werd op organisatorisch vlak vertaald in de oprichting van een aparte en onafhankelijke cel Natuurinspectie binnen het ANB.

Op het niveau van de Centrale Diensten is de Natuurinspectie verantwoordelijk voor de aansturing en de coördinatie van de handhaving, de algemene monitoring en bewaking van het handhavingsbeleid, de opmaak van het handhavingsplan, juridische ondersteuning van de handhaving, vorming en opleiding van de handhavers, opvolging van de regelgeving... De Natuurinspectie heeft sinds 2013 in het organogram een eigen plaats, apart van de uitvoerende activiteiten en rechtstreeks onder de algemeen directeur. Dit is noodzakelijk is om een objectieve en onafhankelijke handhaving te garanderen. Hiermee werd uitvoering gegeven aan een aanbeveling van Audit Vlaanderen (voorheen IAVA – Interne Audit Vlaamse Administratie) naar aanleiding van de audit van Natuurinspectie die in 2012 werd uitgevoerd.

Op het niveau van de Provinciale Diensten is er in elke provincie een aparte cel Natuurinspectie opgericht. Deze cellen Natuurinspectie staan in voor het toezicht (in regel buiten de domeinen onder beheerverantwoordelijkheid van het ANB; binnen die domeinen gebeurt het toezicht door de boswachters van de diverse beheerregio's) en de opsporing (overall), de uitvoering van het handhavingsplan (samen met de provinciale beheercellen en met de Natuurinspectie van de Centrale Diensten), de controle op het naleven van vergunningsvoorwaarden, contacten met politie en parketten, de centralisatie, verwerking en opvolging van de processen-verbaal. Deze cellen op het niveau van de Provinciale Diensten worden telkens geleid door een celverantwoordelijke Natuurinspectie.

De plaats van de Natuurinspectie binnen het Agentschap voor Natuur en Bos kan als volgt worden weergegeven:

Taken en bevoegdheden

De kernopdrachten van het ANB staan vermeld in artikel 3 van het oprichtingsbesluit van het ANB (Besluit van de Vlaamse Regering van 23 december 2005, zoals gewijzigd door het Besluit van de Vlaamse Regering van 19 november 2010).

Met betrekking tot de handhaving is daarin bepaald dat het ANB tot taak heeft *“de handhaving te verzekeren van de regelgeving, vermeld in artikel 25 van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot uitvoering van titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid”*; met het besluit van 12 december 2008 wordt het milieuhandhavingsbesluit (MHB) bedoeld.

Het ANB is inhoudelijk bevoegd voor o.a. de handhaving van de volgende wetgeving:

- 1° het boswetboek van 19 december 1854;
 - 2° de jachtwet van 28 februari 1882;
 - 3° de wet van 1 juli 1954 op de riviervisserij;
 - 4° de wet van 12 juli 1973 op het natuurbehoud;
 - 5° het Bosdecreet van 13 juni 1990;
 - 6° het Jachtdecreet van 24 juli 1991;
 - 7° het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu,
- en alle bijbehorende uitvoeringsbesluiten.

Het geheel van de bovengenoemde regelgeving valt onder de noemer van het milieubeheerrecht, op grond van de definitie opgenomen in het MHB.

Bovendien is er de volgende wetgeving waarvoor het ANB niet inhoudelijk bevoegd is, maar waar het wel een (al dan niet beperkte) handhavingsbevoegdheid heeft:

- 1° het veldwetboek;
- 2° de CITES-wet van 28 juli 1981 (wet houdende goedkeuring van de Overeenkomst inzake de internationale handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantensoorten);
- 3° het materialendecreet van 23 december 2011;
- 4° het pesticidendecreet van 8 februari 2013.

In de loop van 2014 wordt deze handhavingsbevoegdheid uitgebreid met de controle van de afstandregels voor mest langs waterlopen (art. 21 mestdecreet) binnen RKG en SBZ's.

De handhaving van voormelde wetten en decreten gebeurt volgens de regels en procedures van het milieuhandhavingsdecreet (MHD).

Het begrip handhaving omvat in brede zin zowel het toezicht, de preventie als de opsporing en de sanctionering.

Het ANB is bevoegd voor het uitoefenen van toezicht en opsporing; de sanctionering is een taak van het parket (strafrechtelijke sanctionering) of van de afdeling Milieuhandhaving, Milieuschade en Crisisbeheer van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie (AMMC, bestuurlijke sanctionering).

Toezicht kan worden gedefinieerd als het geheel van handelingen die erop gericht zijn zich ervan te vergewissen dat de wetten en decreten worden nageleefd. Toezicht is preventief van aard en gericht op het voorkomen of doen ophouden van delicten; er is geen vermoeden van een strafbaar feit. Toezicht wordt uitgevoerd door een toezichthouder.

Opsporing kan worden gedefinieerd als het geheel van handelingen die kaderen binnen de bevoegdheden die het wetboek van strafvordering en bijzondere wetten en decreten toekennen aan opsporingsambtenaren om misdrijven op te sporen met het oog op hun vervolging door de strafrechter. Opsporing is repressief van aard en gericht op het

verzamelen van bewijzen bij vermoeden van een strafbaar feit. Opsporing wordt uitgevoerd door een opsporingsambtenaar.

Hebben binnen het ANB de hoedanigheid van **toezichthouder**: de natuurinspecteur, de boswachter, de celverantwoordelijke Natuurinspectie, de medewerker provinciale Natuurinspectie, de regiobeheerder en de celverantwoordelijke Beheer¹.

Hebben binnen het ANB de hoedanigheid van **gewestelijke opsporingsambtenaar** (officier van gerechtelijke politie, OGP): de natuurinspecteur, de celverantwoordelijke Natuurinspectie en de medewerker provinciale Natuurinspectie.

De celverantwoordelijken Natuurinspectie hebben bovendien de hoedanigheid van hulpofficier van de Procureur des Konings. Ten slotte zijn zij de gemachtigde ambtenaar bevoegd voor het indienen van herstellvorderingen voor de rechtbank.

De natuurinspecteur doet dus zowel aan toezicht als aan opsporing; de boswachter oefent enkel toezicht uit, en dat binnen de domeinen beheerd door het ANB. In een overgangssituatie verrichten een aantal boswachters met deeltijdse natuurinspectietaken, naast toezicht, ook opsporingstaken.

Bijgevolg draagt de natuurinspecteur een dubbele pet, namelijk die van gewestelijke toezichthouder en die van gewestelijke opsporingsambtenaar (officier van gerechtelijke politie).

Hoewel het onderscheid tussen toezicht en opsporing theoretisch vrij duidelijk is, valt dat in de praktijk soms minder mee omdat het begrip "vermoeden van een strafbaar feit" voor interpretatie vatbaar is. Zo beschouwt het ANB de behandeling van meldingen van bepaalde feiten door burgers of externe instanties in de meeste gevallen als toezicht; pas wanneer het resultaat van dat toezicht aanzet tot bijkomende onderzoekdaden kan men in de opsporingsfase terecht komen.

ANB-richtlijnen

De ANB-personeelsleden met handhavingstaken moeten hun taken niet enkel conform de wettelijke bepalingen uitvoeren; er zijn ook procedures vastgelegd om handhaving efficiënt en effectief te (kunnen) laten verlopen.

Die procedures zijn geformaliseerd in een aantal richtlijnen:

- ANB-Richtlijn 2008/1 betreffende de procedure tot toekenning van een notitienummer aan een proces-verbaal;
- ANB-Richtlijn 2008/2 betreffende de dienstregeling voor onder meer personeelsleden van het ANB met een toezichtfunctie en/of een opsporingsfunctie;
- ANB-Richtlijn 2008/6 met betrekking tot de registratie van meldingen ingediend bij de Natuurinspectie.
- ANB-Richtlijn 2009/6 met betrekking tot de toepassing van het milieu-handhavingsdecreet;
- ANB-Richtlijn 2009/8 met betrekking tot de wapendracht en tot vaststelling van een deontologische code inzake het bezit, de dracht en het gebruik van wapens;
- ANB-Richtlijn 2012/02 met betrekking tot regels bij een verhoor van personen (toepassing Salduz-wet).

¹ Daarnaast beschikken een aantal personeelsleden van de afdeling Beleid over beperkte toezichtrechten, m.n. een recht op toegang met het oog op de controle van o.a. vergunnings- en subsidievoorwaarden; deze toezichthouders met beperkte toezichtrechten zijn niet bevoegd om milieu-inbreuken of milieumisdrijven vast te stellen.

Personeel, Vorming en Middelen

Personeel: Aantal VTE inzetbaar voor handhaving

Natuurinspectie

De volgende tabel geeft een overzicht van het aantal voltijdse equivalenten (VTE) dat ingeschakeld is voor de Natuurinspectie (situatie op 31 december 2013).

	Celverantwoordelijke of andere niveau A	Natuurinspecteurs (in VTE)	Boswachters met deeltijdse natuurinspectietaken (in VTE)	Administratieve ondersteuning	Totaal in VTE
Antwerpen	1	5	0,5	0,5	7
Limburg	1	7	1,4	1	10,4
Oost-Vlaanderen	1	5,4	0	0,8	7,2
Vlaams-Brabant	1	6	0	1	8
West-Vlaanderen	1	3,8	1,2	1	7
Centrale Diensten	2	0	0	0	2
Totaal	7	27,2	2,6	4,3	41,1

In globo heeft het ANB sinds 2009 ongeveer 10 % ingeleverd op het loonbudget, waar logischerwijze de Natuurinspectie ook zijn steentje moet voor bijdragen. Daarnaast kan door voortdurende efficiëntieverbeteringen (door specialisatie, procesoptimalisatie, inschakeling handhavingsapplicatie (HAP), vorming, ...), de Natuurinspectie met een lagere bezetting dezelfde kwaliteit bieden.

Met het huidige effectief is het niet mogelijk om elk weekend van het jaar over een toezichtploeg te beschikken.

Bovendien is het onontbeerlijk dat de Natuurinspectie op termijn in elke provincie over één VTE voor administratieve ondersteuning beschikt: het milieuhandhavingsdecreet heeft immers tot een merkelijke stijging van de noodzakelijke administratieve ondersteunende taken geleid (opmaak van besluiten houdende bestuurlijke maatregelen, brieven naar overtreders, het College van Burgemeester en Schepenen, het parket, AMMC, enz.)

De boswachters met deeltijdse natuurinspectietaken blijven in de provincies Limburg en West-Vlaanderen in een overgangperiode natuurinspectietaken vervullen om handhavingstekorten op te vullen. Hun inzet moet verder geoptimaliseerd worden.

Het is belangrijk te benadrukken dat het combineren van specialisaties slechts een overgangssituatie is en dus tijdelijk. Via aanwervingen, vervangingen, wijziging van

specialisatie, en dergelijke meer moeten de tekorten op korte tot middellange termijn structureel worden opgevangen.

Cel beheer

De boswachter staat in voor het toezicht in de domeinen beheerd door het ANB. Er zijn in totaal 116 boswachters in de verschillende beheerregio's van het ANB. De belangrijkste taak van de boswachter is het beheer van de bos- en natuurgebieden in zijn gebied. Omdat hij in het kader van zijn beheertaak veelvuldig aanwezig is op het terrein, kan hij ook het toezicht op een efficiënte manier uitoefenen. Een uitsplitsing naar tijdbesteding is weinig zinvol precies omdat beheer en toezicht samen worden uitgeoefend.

Personeel: aantal koppen

In totaal (Natuurinspectie + Beheer) beschikt het ANB over 166 toezichthouders met handhavingsbevoegdheden, een daling met 10 eenheden t.o.v. het voorgaande jaar; de daling is vnl. te wijten aan de niet-vervanging van gepensioneerde personeelsleden. Dit aantal omvat niet de 92 toezichthouders van de afdeling Beleid van het ANB, die enkel over een recht op toegang beschikken met het oog op de controle van o.a. vergunnings- en subsidievoorwaarden; zij zijn niet bevoegd om milieu-inbreuken of milieumisdrijven vast te stellen.

Vorming

1. Jaarlijks volgen de personeelsleden met OGP-bevoegdheid en de boswachters een recurrente opleiding geweldbeheersing bij de provinciale politiescholen: het gaat hierbij om het onderhouden van eerder verworven vaardigheden over hoe op een veilige en verantwoorde manier om te gaan met de wapens die zij mogen dragen (pistool en/of wapenstok en pepperspray).
2. Op 13 en 14 november 2013 vond in Brussel een internationaal congres van de Vlaamse Hoge Raad voor de Milieuhandhaving over milieuhandhavingsnetwerken plaats waaraan een afvaardiging van de Natuurinspectie heeft deelgenomen.
3. In elke provincie zetelt een vertegenwoordiger van de Natuurinspectie in de opleidingscommissie die de gouverneur adviseert over de opleidingen voor kandidaat bijzondere veldwachters. Die persoon zetelt eveneens in de examencommissie die de bekwaamheidsproeven voor kandidaat bijzondere veldwachters organiseert. In de opleidingen voor deze doelgroep geeft een natuurinspecteur les over het milieubeheerrecht.

Middelen

Salarissen: De totale loonkost voor het geheel van de Natuurinspectie (39 koppen, exclusief de boswachters met deeltijdse natuurinspectietaken) bedroeg op 31 december 2013 1.881.651 euro. Dit staat tegenover een loonkost voor heel ANB (785 koppen) van 36.814.074 euro.

Uitrusting: De Natuurinspectie van het ANB heeft voor de uitvoering van haar handhavingstaken vooral nood aan een goede uitrusting: een dienstwagen, dienstfiets, computer, GSM, uniform, wapens enz. De aanschaf hiervan is een taak voor de logistieke

cellen van het ANB. Voor de aankoop en het onderhoud van deze goederen wordt geput uit de algemene werkingsmiddelen van het ANB. De Natuurinspectie beschikt dus niet over een eigen budget.

Andere uitgaven zijn gerelateerd aan vorming (driemaandelijke schietoefeningen op schietstanden van de politiescholen) en aan onderzoek (laboratoriumanalyses van verdachte gevallen van dode roofvogels).

ICT: De handhavers van het ANB beschikken met de handhavingsapplicatie (HAP) over een performant programma om op een gestandaardiseerde manier hun processen-verbaal, verslagen van vaststelling, bestuurlijke maatregelen enz. op te stellen.

De databank stelt de Natuurinspectie ook in staat om snel beleidsrelevante informatie op te vragen.

Naar jaarlijkse gewoonte werden ook in 2013 verschillende updates aan de HAP doorgevoerd, teneinde de performantie ervan nog verder te verhogen.

Handhavingsplan 2013

Elk najaar bereidt de Natuurinspectie het handhavingsplan voor het volgende jaar voor. Het handhavingsplan bepaalt de prioriteiten betreffende handhaving voor het volgende jaar.

De uitvoering van het handhavingsplan is geen exclusieve taak van de Natuurinspectie. De boswachters die deel uitmaken van de beheercellen in de Provinciale Diensten oefenen, onder leiding van hun regiobeheerder, primair het toezicht uit binnen de domeinen in beheer door het ANB.

Ook de afdeling Beleid van het ANB heeft een taak te vervullen in de uitvoering van het handhavingsplan in de mate dat een efficiënte werking van de Natuurinspectie afhankelijk is van een vlotte informatiedoorstroming vanuit de afdeling Beleid, bv. op het vlak van afgeleverde (en te controleren) vergunningen.

In het handhavingsplan 2013 werden met betrekking tot de handhaving op het terrein de volgende prioriteiten opgenomen:

Optreden in het kader van toezicht of controle na klacht/aangifte

In de mate dat het toezicht, de klachten of aangiftes aanleiding geven tot het voeren van georganiseerde acties gelden de prioriteiten vermeld onder 3.3.

In de mate dat het toezicht, de klachten of aangiftes geen aanleiding geven tot het voeren van georganiseerde acties gelden de prioriteiten zoals hieronder vermeld:

1. Illegale wijziging van vegetatie (inclusief ontbossen) en kleine landschapselementen in ruimtelijk kwetsbare gebieden zoals bedoeld in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en binnen speciale beschermingszones en vogelrijke gebieden, in overleg met Beleid.
2. De Europees te beschermen soorten, de habitattypische soorten en de Rode lijstsoorten.
3. Delicten in de recreatieve sfeer binnen door het ANB beheerde domeinen (prioriteit voor de boswachters). Voor risicovolle activiteiten gebeurt dat in overleg met de Natuurinspectie.

Specifieke handhavingscampagnes op het terrein

Volgende georganiseerde acties hebben prioriteit in 2013:

1. Jachtcontrole (stroperij, uitzetten van wild ...): minstens drie acties in elke provincie.
2. Doden van roofvogels: periode januari – april: minstens drie acties in elke provincie
3. Illegale vogelvangst: periode september- april: minstens drie acties in elke provincie
4. Illegale vogelhandel: minstens drie controles van dierenwinkels in elke provincie ¹

¹ Wat handel betreft zijn er bepaalde winkels waar in het verleden reeds meermaals inbreuken werden vastgesteld; een regelmatige onverwachte controle in dergelijke winkels is hier aangewezen.

5. Controle van vogelbeurzen en vogelmarkten (indien nodig op interprovinciaal niveau te organiseren): minstens één actie per provincie
6. Regio Schelde-estuarium: controle op naleving van de fuikvisserij met vergunning op de Beneden-Zeeschelde, controle op de aanwezigheid van illegale fuiken op de hele Zeeschelde (met bijzondere aandacht voor de Boven-Zeeschelde) en controle op de recreatieve visserij met de hengel. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Minimum 2 controleacties naar de aanwezigheid van illegale palingfuiken (Antwerpen en Oost-Vlaanderen), bij voorkeur samen met de scheepvaartpolitie. Periode einde mei-begin juni (eerste activiteit paling) en één actie in periode september- oktober (trek schieraal). Locatie: Boven-Zeeschelde en eventueel Durme ▪ Minimum 1 controleactie op de Beneden-Zeeschelde (Antwerpen en Oost-Vlaanderen), bij voorkeur samen met de scheepvaartpolitie..
7. Controle op de aanwezigheid van illegale palingfuiken: minstens drie acties in de provincies West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Antwerpen.
8. Algemene controle van recreatieve hengelaars op het bezit van visverlof en eventuele overtredingen inzake de visserijwetgeving (inclusief met betrekking tot palingvisserij). Aandachtspunten: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vissen in gesloten tijd en 's nachts, meenemen ondermaatse vis ▪ Controle in knelpuntregio's (lokaal te bepalen, o.m. Grensmaasregio), ... ▪ Snoekbaarsstroperij (kanalen, Grensmaasregio,...) ▪ Controle op fuiken en kruisnetvisserij in havens en aanhorigheden
9. Controle op wildcrossers en quads: minstens één actie per provincie ¹
10. Handhaving van de naleving van de kapmachtiging of de natuurvergunning en controle op compenserende bebossingen, behalve in de woon- en industriegebieden.
11. Controle ter plaatse op subsidiabiliteit en oppervlakte in het kader van de plattelandsontwikkelingsmaatregelen op basis van een ad random-selectie.
12. controle vogelhouderij d.m.v steekproeven, op basis van aangeleverde ledeninformatie (verenigingen werden gesensibiliseerd)
13. Screening van de historisch permanente graslanden door middel van GIS en gebaseerd op de doorsnede van RKG/SBZ/teeltplannen. Als blijkt dat een HPr op basis van deze analyse oplicht in GIS zullen de teeltplannen van 2000 tem 2012 worden opgevraagd bij ALV. Als uit deze verdere analyse blijkt dat Hpr's wederrechtelijk werden gescheurd zullen hiervoor Processen –Verbaal worden opgemaakt. Deze actie loopt ism de cel Beleid Trekker: NI West-Vlaanderen.
14. NI West-Vlaanderen: Vergelijkende studie van luchtfoto's 2011 met 2008 voor minstens 2 SBZ gebieden met focus op de kleine landschapselementen. Op basis van deze vergelijkende studie worden prioritaire acties geselecteerd. Ook hier is samenwerking met de cel beleid , minstens voor wat eventuele verleende machtigingen betreft, noodzakelijk.

¹ Oost-Vlaanderen: speciale aandacht dient uit te gaan naar de Sigma-gebieden

Deze prioriteiten zijn tot stand gekomen op basis van de prioriteitennota vervolgingsbeleid en een aantal criteria zoals het wettelijk statuut van bepaalde gebieden, het eigendomsstatuut, maatschappelijke relevantie en terreinervaring.

In de loop van 2013 is in het kader van meerjarenvisie van het ANB 2013 - 2015: "Naar een handhavings-(preventie!)strategie ANB. Meerjarenvisie Agentschap voor Natuur en Bos met betrekking tot natuurhandhaving" het project programmatisch handhaven verder uitgevoerd. Hierbij wordt de informatie, kennis en ervaring van het ANB en haar partners gestructureerd benut om het gedrag van de prioritaire doelgroepen effectief en efficiënt te beïnvloeden. De handhavingsuitdaging staat daardoor centraal, in plaats van de eigen capaciteiten, bevoegdheden en handhavingsgewoonten.

De eerste stap binnen programmatisch handhaven is het vaststellen waar de beleidsdoelen het meest worden bedreigd, met behulp van een **risicoanalyse** die in 2013 werd uitgevoerd.

Het opstellen van risicoanalyses is één van de aanbevelingen van een rapport van het Interuniversitair Centrum voor Wetgeving over een sterker handhavingsbeleid¹.

Dit project had tot doel om de handhavingsprioriteiten van het ANB op een geobjectiveerde manier te bepalen aan de hand van het concept "programmatisch handhaven". Deze prioriteiten werden bepaald in overleg met vertegenwoordigers van diverse ANB-entiteiten en externe partners.

Op basis van de impact van overtredingen op de natuurwaarde en het naleefniveau, is vastgesteld welke groepen het hoogste risico voor de natuur vormen. Aanvullend is gekeken naar de bestuurlijke en maatschappelijke gevoeligheid van overtredingen. De handhavingsinspanning kan op die manier gericht en slimmer worden ingezet op de doelgroepen die het grootste risico vormen voor de natuur.

Verschillende entiteiten binnen én buiten het ANB werden betrokken via de stuurgroep en de klankbordgroep.

De belangrijkste taak van de stuurgroep was de opmaak van een zgn. risicomatrix: een tabel die enerzijds een overzicht bevat van alle mogelijke schendingen van regels van de milieubeheerregelgeving en anderzijds de criteria omschrijft op basis waarvan de handhavingsprioriteiten worden bepaald. De prioriteiten worden bepaald op basis van het risico op natuurschade dat een schending van een bepaalde regel oplevert; risico werd bepaald op basis van de natuurimpact en de frequentie van schending. De bestuurlijke/maatschappelijke gevoeligheid over de schending van een bepaalde regel werd als secundair criterium opgenomen.

De klankbordgroep heeft vervolgens de handhavingsprioriteiten bepaald op basis van deze matrix.

Op grond van deze oefening wordt voorgesteld om bepaalde overtredingen van volgende doelgroepen als prioriteit te beschouwen:

- Bijzondere veldwachters
- Boeren
- Grondeigenaars
- Jagers
- Organisatoren van (recreatieve) evenementen (informele groepen)

¹ "Straf- en administratieve sancties in Vlaamse regelgeving. Aanbevelingen voor een sterker handhavingsbeleid" – eindrapport van 7 december 2009 van het Interuniversitair Centrum voor Wetgeving

- Overheden
- Paardenhouders
- Tuincentra
- Vogelhouders
- Gemotoriseerde recreanten
- Internethandelaars

Het eindrapport werd eind 2013 ingediend.

In een volgende fase zal in 2014 gestart worden met een doelgroepenanalyse, als tweede essentieel onderdeel van het concept "programmatisch handhaven".

In afwachting hiervan zullen de resultaten van de risicoanalyse al verwerkt worden in het handhavingsplan 2014.

Reactieve Controles

Reactieve controles worden uitgevoerd naar aanleiding van een beroep dat wordt gedaan op het ANB, onder de vorm van een melding.

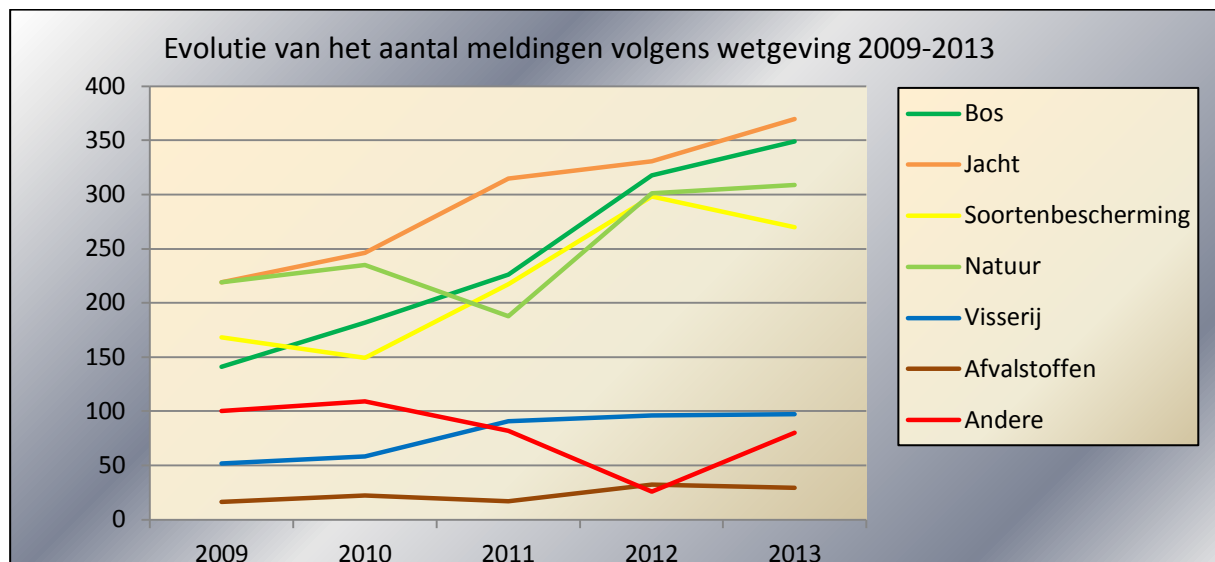
Meldingen kunnen zowel telefonisch als via e-mail worden doorgegeven aan de Natuurinspectie. Er is een permanentie van 6 tot 22 uur, ook tijdens het weekend. De telefoonnummers en de e-mailadressen staan vermeld in bijlage 1.

Onder een **melding** wordt zowel een klacht als een aangifte verstaan.

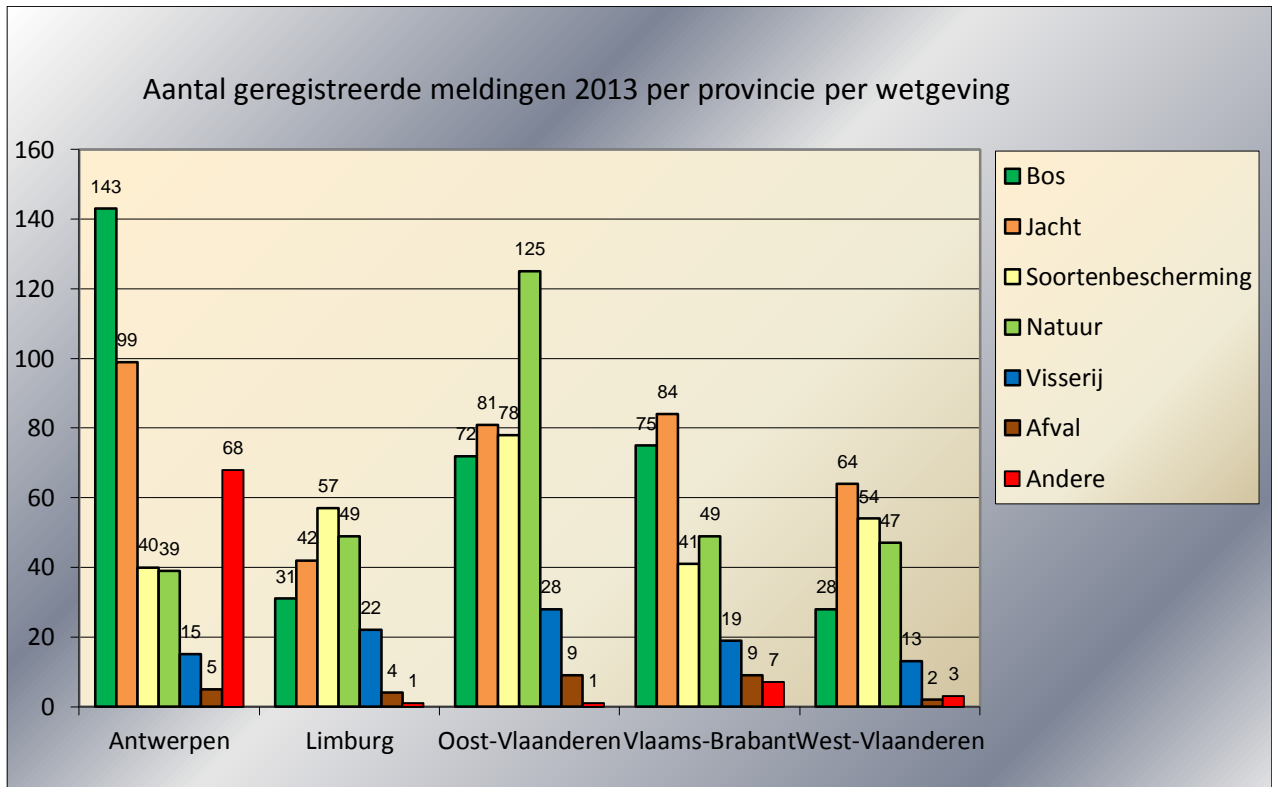
Een **klacht** is een melding van een mogelijk delict door een benadeelde partij.

Een **aangifte** is een melding van een mogelijk delict door een niet-benadeelde partij.

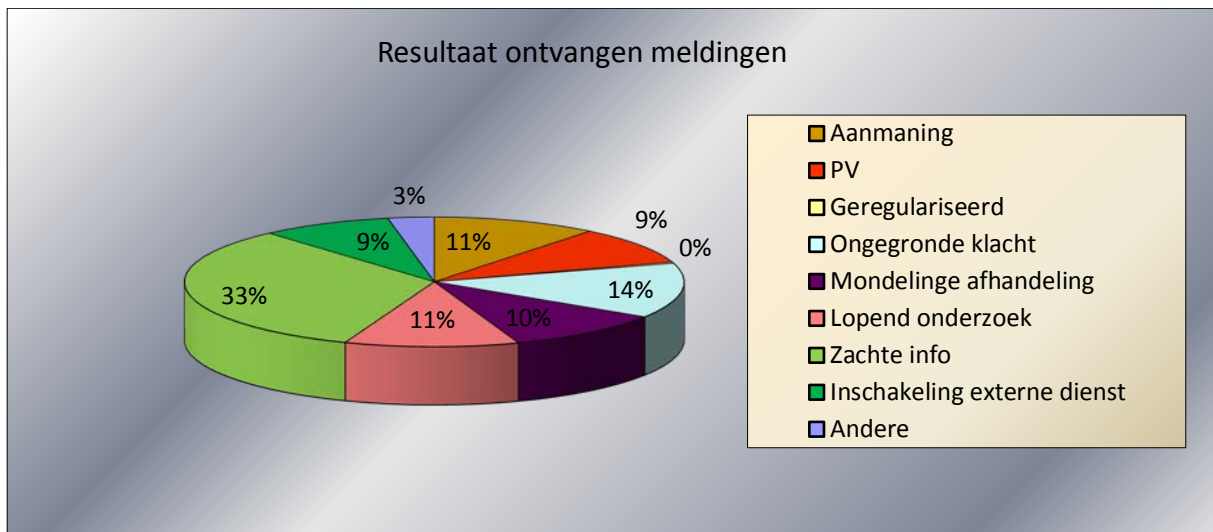
In 2013 heeft het ANB 1504 meldingen geregistreerd. In vergelijking met 2012 (1402 meldingen) betekent dit een stijging van het aantal meldingen met 7,3 %; t.o.v. 2009 (915 meldingen) is het aantal meldingen zelfs met 64,4 % gestegen.

De grafiek hieronder geeft een overzicht van het aantal meldingen per provincie en per wetgeving:

De grafiek hieronder geeft het resultaat weer van de ontvangen meldingen 2013:

Onder zachte info wordt informatie verstaan op basis waarvan niet onmiddellijk kan worden opgetreden, maar die toch nuttig kan zijn voor de toekomst. De categorie "andere" omvat voornamelijk meldingen waarvan het resultaat niet bekend is.

Routinecontroles

Gecontroleerde jagers en vissers

Aantal in 2013 gecontroleerde jachtverloven (JV) en visverloven (VV)

	Gecontr. JV	Uitgereikte JV	% controle	Gecontr. VV	Uitgereikte VV ¹	% controle
Antwerpen	143	2.675	5,3%	714	16.683	4,3%
Limburg	239	2.308	10,4%	742	8.286	9,0%
Oost-Vlaanderen	275	2.821	9,7%	746	15.272	4,9%
Vlaams-Brabant	249	2.199	11,3%	1365	6.232	21,9%
West-Vlaanderen	217	2.184	9,9%	839	12.153	6,9%
Totaal	1.123	12.187	9,2%	4.406	64.643	6,8%

De volgende tabel zet het aantal gecontroleerde visverloven af tegen het aantal opgestelde aanvankelijke processen-verbaal en aanmaningen zodat een uitspraak kan worden gedaan over het % controles dat tot een proces-verbaal/aanmaning leidt.

	Gecontr. VV	Aanv. PV Visserij	Aanmaningen Visserij	% PV + Aanmaningen
Antwerpen	714	11	33	6,2%
Limburg	742	29	11	5,4%
Oost-Vlaanderen	746	33	21	7,2%
Vlaams-Brabant	1365	13	51	4,7%
West-Vlaanderen	839	40	13	6,3%
Totaal	4.406	126	129	5,8%

Globaal gesproken kan dus gesteld worden dat 5,8 % van de controles op visverloven hebben geleid tot het opstellen van een aanmaning of een PV. Of anders uitgedrukt: het nalevingsniveau bedroeg 94,2 % (t.o.v. 93,2 % in 2012).

Een niet onbelangrijke nuance die in dit verband kan worden gemaakt is de vaststelling dat de naleving van regelgeving niet enkel door handhaving in strikte zin kan of moet worden afgedwongen, maar dat ook andere acties zoals bv. informatie en communicatie, het responsabiliseren van doelgroepen enz. eveneens een belangrijke bijdrage kunnen leveren tot een betere naleving van de regels.

Gecontroleerde vergunningen

Het Agentschap voor Natuur en Bos reikt elk jaar een groot aantal vergunningen uit. De controle op de naleving van de vergunningsvoorwaarden is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de beleidsuitvoerende entiteiten binnen het ANB. Wanneer zij bij controle vaststellen dat er een probleem rijst op het vlak van de naleving van de vergunningsvoorwaarden, kan de Natuurinspectie worden ingeschakeld.

¹ Op basis van woonplaats; het totaal omvat 6.017 visverloven uitgereikt aan personen met woonplaats buiten het Vlaamse Gewest.

Hierbij kan het onder meer gaan om kapmachtigingen, natuurvergunningen, meldingen betreffende bijzondere jacht, bestrijding, afwijkingen op het bermbesluit enz.

In 2013 heeft de Natuurinspectie op vraag van de beleidscollega's 31 kapmachtigingen en 15 natuurvergunningen gecontroleerd.

Specifieke Handhavingscampagnes

Het handhavingplan van het ANB legt een aantal prioriteiten vast op het vlak van toezicht en opsporing. In het bijzonder wordt aandacht gevraagd voor de planmatige aanpak van de handhavingsactiviteiten. Daarom wordt bij het begin van het jaar in functie van de specifieke omstandigheden in elke provincie een uitvoeringsplan opgemaakt voor de uit te voeren campagnes op het terrein.

De campagnes in het kader van het toezicht gebeuren hoofdzakelijk in het weekend en hebben een eerder preventief karakter. Ze zijn gericht op de controle van recreatieve activiteiten zoals het vissen, jagen en georganiseerde recreatie in bos- en natuurgebieden.

Vooropgezette acties voorzien in het handhavingplan moeten soms wijken omwille van het uitvoeren van dringende prioriteiten inzake opsporing van bepaalde gemelde delicten. De planmatige aanpak vraagt van de Natuurinspectie de nodige soepelheid en bijsturing van de activiteiten in functie van wat zich dagdagelijks aandient.

Anderzijds is de doorgedreven aanpak van bepaalde overtredingen, zoals vogelvangst, indien met goed gevolg afgerond, een behoorlijke garantie dat in de daaropvolgende jaren het aantal meldingen van overtredingen gevoelig kan verminderen.

Resultaat van de geplande acties:

1. Jachtcontrole: in totaal werden 78 acties opgezet; die hebben geleid tot 65 processen-verbaal, onder meer tegen stroperij en het uitzetten van wild. Stroperijacties worden in de meeste gevallen uitgevoerd in samenwerking met de politie.

2. Roofvogelvergiftiging: 25 acties. In de meeste gevallen is de dader onbekend gebleven. Voor een uitgebreide analyse wordt verwezen naar het hoofdstuk over de analyseresultaten van dode roofvogels (zie verder).

3. Illegale vogelvangst: 47 acties.

4. Illegale vogelhandel: 13 acties.

5. Controle van vogelbeurzen en vogelmarkten: 12 acties.

In totaal werden in 2013 124 processen-verbaal wegens schending van het Soortenbesluit opgesteld; het overgrote deel daarvan had betrekking op vogels.

6 -8: Controle visserij: 126 processen-verbaal.

9. Controle op wildcrossers en quads: 33 acties. Het gebruik van quads en crossmotors in natuurgebieden is de laatste jaren toegenomen. Vooral in Limburg blijft deze problematiek een aandachtspunt. In totaal werden 5 motorvoertuigen in beslag genomen.

Soms weet de quadbestuurder (of de motorcrosser) niet dat hij niet door bos en natuur mag rijden; het probleem is dat de grenzen van sommige natuurgebieden op het terrein dikwijls niet of onvoldoende duidelijk zijn aangeduid. Dat is bijvoorbeeld het geval voor de vogelrichtlijngebieden die dikwijls zeer uitgestrekt zijn. Meer sensibilisering en informatielevering rond de regelgeving van gemotoriseerd verkeer in natuurgebieden is nodig. Verder zou de aanleg van enkele permanente motorcrossomlopen de druk op natuurgebieden kunnen verminderen.

10. Controle op naleving kapmachtiging, natuurvergunning...: deze controles gebeuren op vraag van de afdeling Beleid; in 2013 werden 46 vergunningen gecontroleerd.

11. Controle van landbouwers in het kader van plattelandsontwikkelingsmaatregelen: de controles worden uitgevoerd op basis van de verordening (EG) nr. 1975/2006 van de Commissie en zijn verplicht voor alle maatregelen die door de Europese Unie gefinancierd worden in uitvoering van verordening (EG) nr. 1698/2005 van de Raad. Concreet betreft het de maatregelen 'bebossing van landbouwgronden', 'ecologische bosfunctie' en 'bebossing/herbebossing'.

De controles ter plaatse omvatten elk jaar een steekproef van ten minste 5% van de begunstigen die gedurende het vorige jaar een uitbetaling gekregen hebben voor oppervlakte gerelateerde maatregelen. Van deze groep wordt 1% volgens een willekeurige steekproeftrekking geselecteerd en 4% volgens een risicoanalyse. Voor de niet-oppervlakte gerelateerde maatregelen wordt 4 % van het uitbetaalde bedrag gecontroleerd.

Op basis van een (kwantitatieve) oppervlaktecontrole en een (kwalitatieve) conformiteitscontrole wordt nagegaan of de bebossing is uitgevoerd conform het ingediende subsidiedossier.

In 2013 werden in totaal 28 dossiers gecontroleerd: 19 ervan werden in orde bevonden; in twee dossiers werd een aanmaning gegeven; in 7 dossiers werd een proces-verbaal opgesteld.

12. Controle vogelhouderij: 32 acties.

13. De Natuurinspectie heeft in West-Vlaanderen de historisch permanente graslanden gescreend door middel van GIS, gebaseerd op de doorsnede van RKG/SBZ/teeltplannen. De vaststellingen hebben geleid tot 15 processen-verbaal en 9 aanmaningen.

Strafrechtelijk en administratiefrechtelijk optreden

Het MHD biedt de handhaver een reeks handhavingsinstrumenten aan om de handhaving zo efficiënt mogelijk te kunnen uitvoeren: raadgevingen, aanmaningen, processen-verbaal, verslagen van vaststelling, bestuurlijke maatregelen, veiligheidsmaatregelen...

Het MHD maakt een onderscheid tussen milieumisdrijven en milieu-inbreuken.

Milieumisdrijven worden vastgesteld door middel van een proces-verbaal dat aan het parket wordt bezorgd. Het parket kan beslissen om het dossier zelf te behandelen of om het door te sturen naar AMMC.

Een milieu-inbreuk wordt vastgesteld door middel van een verslag van vaststelling dat rechtstreeks naar AMMC wordt gestuurd.

AMMC behandelt alle door haar ontvangen dossiers met het oog op het opleggen van een bestuurlijke boete.

Aanmaningen

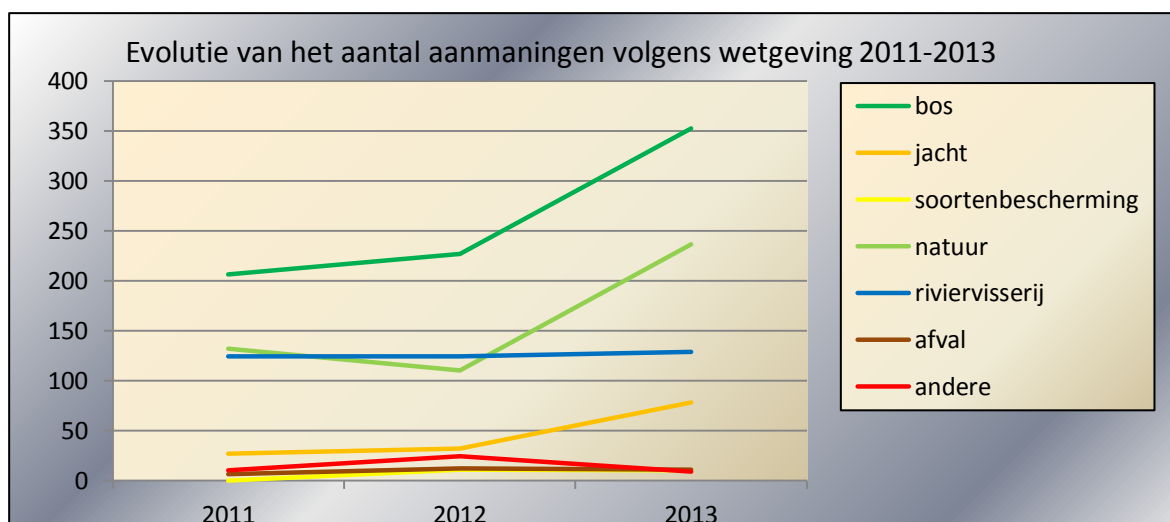
In totaal heeft het ANB in 2013 825 schriftelijke aanmaningen gegeven, een forse stijging met 53% ten opzichte van de 540 aanmaningen in 2012.

Hierbij handelde het voor een groot deel om delicten in de recreatieve sfeer met geringe milieu-impact zoals bv. loslopende honden in bos- en natuurgebieden, of wandelen op plaatsen waar dat verboden is.

Aantal in 2013 opgestelde aanmaningen volgens aard van het delict:

Overtreden regelgeving	ANT	LIM	OVL	VLB	WVL	Totaal
Bossen	182	16	24	53	77	352
Jacht	4	4	32	25	13	78
Soortenbescherming	3	3	1	2	1	10
Natuur	29	33	36	26	112	236
Riviervisserij	33	11	21	51	13	129
Afval	1	1	2	4	3	11
Andere	3	0	3	3	0	9
Totaal	255	68	119	164	219	825

Onderstaande grafiek geeft, voor de jaren 2011-2013, het aantal aanmaningen weer gerelateerd aan de wetgeving die werd geschonden.

Aantal aanmaningen opgesteld naar functie:

	ANT	LIM	OVL	VLB	WVL	Totaal
Natuurinspectie	154	53	108	142	60	517
Boswachters	75	12	11	22	129	249
Boswachters met deeltijdse natuurinspectietaken	26	3	nvt	nvt	30	59
Totaal	255	68	119	164	219	825

De verhouding aanmaningen/aanvankelijke PV's in 2013 bedraagt 1,5 (2012: 0,93; 2011: 0,71). De stijgende trend in het gebruik van de aanmaning als handhavinginstrument zet zich ook in 2013 onverminderd door; de forse stijging in 2013 (+ 53% t.o.v. 2012) is het gevolg van het feit dat 2013 het eerste volledige kalenderjaar was waarin het afwegingskader PV/aanmaningen werd toegepast.

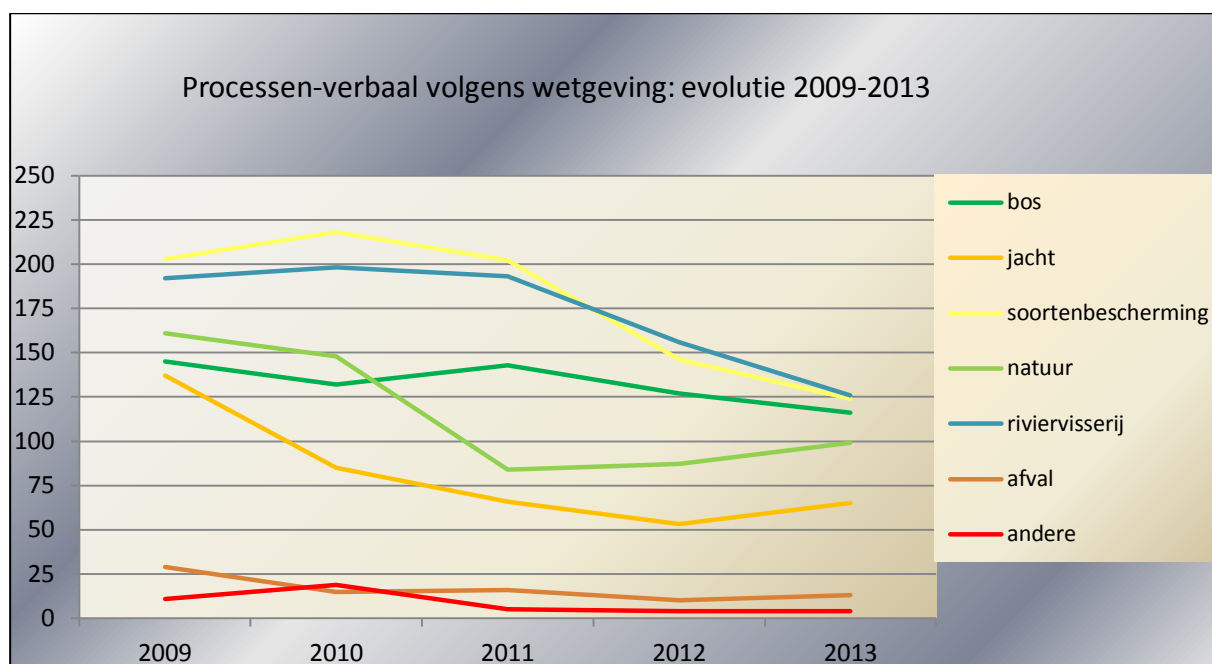
Processen-verbaal

Aantal in 2013 opgestelde processen-verbaal volgens aard van het delict:

Overtreden regelgeving	ANT	LIM	OVL	VLB	WVL	Totaal
Bossen	26	36	26	15	13	116
Jacht	9	11	12	16	17	65
Soortenbescherming	31	21	33	14	25	124
Natuur	18	21	23	10	27	99
Riviervisserij	11	29	33	13	40	126
Afval	0	4	1	4	4	13
Andere	1	2	1	0	0	4
Totaal aanvankelijk	96	124	129	72	126	547

aanv. = aanvankelijk PV
nav. = navolgend PV

Ten opzichte van 2012, toen er 583 aanvankelijke PV's werden opgesteld, is het aantal aanvankelijke PV's in 2013 met 6,2% gedaald. Deze beperkte daling moet beoordeeld worden samen met de forse stijging van het aantal aanmaningen (zie hoger).

Opmerkelijk is dat het aantal processen-verbaal soortenbescherming sinds 2010 met bijna de helft is gedaald; ook het aantal PV's riviervisserij is sindsdien sterk gedaald. Deze evolutie kan mogelijk een indicatie zijn dat vogelvangsters en vissers hun naleefgedrag verbeteren als gevolg van de aanhoudende inspanningen van de Natuurinspectie, gecombineerd met een grotere sanctiekans door de inspanningen van de parketten en AMMC.

Aanvankelijke PV 2013, opgesteld naar functie:

	ANT	LIM	OVL	VLB	WVL	Totaal
Natuurinspectie	83	123	119	61	101	487
Boswachters	13	1	10	11	10	45
Boswachters met deeltijdse natuurinspectietaken	0	0	0	0	15	15
Totaal	96	124	129	72	126	547

Belangrijkste overtreden artikels

Hieronder volgt een kort overzicht van de belangrijkste wets-, decreets-, of besluitartikels waarop in 2013 werd gevebaliseerd.

Natuurdecreet art. 13 (wijziging van vegetatie of KLE zonder natuurvergunning)	101
Bosdecreet art. 97 (diverse beschermingsbepalingen)	69
Natuurdecreet art. 14 (zorgplicht)	64
Riviervisserijwet art. 7 (vissen zonder visverlof)	55
Jachtdecreet art. 19 (verboden tuigen en middelen)	50
Riviervisserijwet art. 2 (visrecht op bevaarbare waterlopen behoort aan de overheid)	48

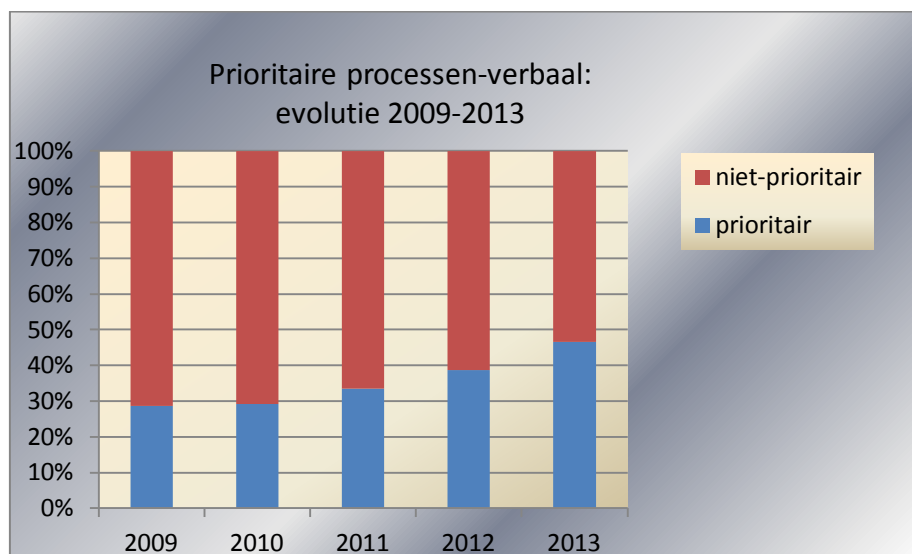
Bosdecreet art. 90bis (ontbossing)	35
Riviervisserijwet art. 12 (vissen in gesloten tijd; verboden tuigen)	34
Bosdecreet art. 96 (wijzigingen en beschadigingen bosbodem)	34
Natuurdecreet art. 51 (soortenbescherming)	27
Bosdecreet art. 81 (kappen zonder machtiging)	25
Natuurdecreet art. 25 (diverse beschermingsbepalingen in GEN/GENO)	22
Materialendecreet art. 12 (storten van afval)	19
Riviervisserijwet art. 4 (vissen met max. 2 hengels)	17
Bosdecreet art. 10 (toegankelijkheid)	17
Bosdecreet art. 14 (verbod gemotoriseerd verkeer)	16
Bosdecreet art. 90 (vervreemding zonder machtiging/wijziging fysische toestand)	15
Natuurdecreet art. 35 (toegankelijkheid/diverse beschermingsbepalingen)	10
Soortenbesluit art. 16 (verboden middelen)	84
Soortenbesluit art. 41 (ringverplichting voor in gevangenschap geboren vogels)	70
Soortenbesluit art. 12 (bezit, vervoer en handel van specimens van beschermde soorten)	69
Vegetatiebesluit art. 8 (vegetatiewijziging zonder vergunning)	68
Soortenbesluit art. 10 (doden of vangen beschermde dieren, vernielen beschermde plantensoorten)	67
Soortenbesluit art. 9 (welke soorten zijn beschermd)	52
Visserijbesluit art. 13 (verboden vistuigen en viswijzen)	41
Soortenbesluit art. 42 (ringnormen voor in gevangenschap geboren vogels)	39
Vegetatiebesluit art. 7 (wijziging van bepaalde vegetaties en KLE's is verboden)	31
Jachtvoorwaardenbesluit art. 3 (verboden jachtmethoden en –middelen)	27
Soortenbesluit art. 50 (vogelhouders, vogelhandelaars, VOC's zijn verplicht toezicht te aanvaarden)	25
Soortenbesluit art. 44 (gebruik van vogelringen van een bepaald jaar beperkt tot het jaar van geboorte; ringen enkel voor persoonlijk gebruik)	23
Soortenbesluit art. 43 (vogelringen worden enkel afgeleverd door erkende vogelhouderverenigingen)	21
Jachtvoorwaardenbesluit art. 20 (bestrijding van bepaalde wildsoorten)	11
Toegankelijkheidsbesluit art. 3 (loslopende honden)	11

Prioritaire processen-verbaal

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal prioritaire en niet-prioritaire processen-verbaal per provincie opgesteld in 2013 (enkel aanvankelijke PV).

Voor deze cijfers heeft het ANB zich gebaseerd op de prioriteitennota vervolgingsbeleid milieurecht in het Vlaams Gewest van 30 mei 2000, goedgekeurd door de toenmalige Commissie Vervolgingsbeleid, een overlegorgaan tussen vertegenwoordigers van de procureurs-generaal en de bevoegde milieuadministraties van het Vlaams Gewest, waarvan de taken sinds de inwerkingtreding van het milieuhandhavingsdecreet zijn overgenomen door de Vlaamse Hoge Raad voor Milieuhandhaving. De prioriteitennota werd in de loop van 2013 geactualiseerd.

	ANT	LIM	OVL	VLBR	WVL	Totaal	%
Prioritaire PV	52	82	56	29	36	255	46,6%
Niet-prioritaire PV	44	42	73	43	90	292	53,4%
Totaal	96	124	129	72	126	547	100,0%

Een belangrijke evolutie is dat het aandeel van de prioritaire processen-verbaal blijft stijgen.

Stroperij

Onder stroperij wordt verstaan:

- bij de jacht: jagen zonder jachtverlof, jagen op andermans grond, jagen in gesloten tijd en jagen met verboden tuigen;
- bij de riviervisserij: vissen zonder visverlof, vissen in gesloten tijd en vissen met verboden tuigen;
- bij de beschermde soorten: het vangen en/of doden van beschermde diersoorten.

De meest voorkomende diersoorten die slachtoffer werden van stroperij zijn vooral zangvogels zoals vink, putter, sijs, barmsijs, kneu, groenling, goudvink, kruisbek, Europese kanarie, staartmees, appelvink, geelgors, maar ook buizerd, sperwer, havik en patrijs. Verder ook andere diersoorten zoals, haas, vos, ree, steenmarter, paling, snoek en snoekbaars.

Aantal processen-verbaal stroperij per provincie voor het jaar 2013:

	ANT	LIM	OVL	VLB	WVL	Totaal
Jacht	5	8	12	6	11	42
Visserij	14	21	33	12	20	100
Soortenbesluit	14	17	15	14	6	66
Totaal	33	46	60	32	37	208

Verslagen van Vaststelling

Waar een milieumisdrijf wordt vastgesteld door middel van een proces-verbaal dat naar het parket wordt gestuurd, wordt een milieu-inbreuk vastgesteld door middel van een verslag van vaststelling, dat rechtstreeks naar AMMC wordt gestuurd.

In 2013 werd 1 verslag van vaststelling opgesteld.

Dit lage aantal is volledig te verklaren door het feit dat het milieubeheerrecht actueel maar weinig milieu-inbreuken kent.

In de toekomst zal dit aantal toenemen omdat het aantal schendingen dat als milieu-inbreuk wordt gecatalogeerd door de Vlaamse Regering fors werd uitgebreid.

Bestuurlijke maatregelen

Een bestuurlijke maatregel is een bestuurshandeling waarbij een toezichthouder de vermoedelijke overtreder kan bevelen maatregelen te nemen om:

- 1) het delict te beëindigen, de gevolgen ervan ongedaan te maken of herhaling ervan te voorkomen;
- 2) activiteiten of werkzaamheden te beëindigen.

In totaal heeft het ANB in 2013 167 bestuurlijke maatregelen opgelegd.

Aard van de bestuurlijke maatregelen:

bevel tot staking ⁽¹⁾	4
bevel tot regularisatie ⁽²⁾	138
combinatie van bevel tot staking/regularisatie	25
Totaal	167

(1) stilleggen van werken, een verbod op het uitvoeren van werken

(2) opleggen van herstelmaatregelen, bv. heraanplanting

In 24 gevallen was het niet mogelijk de maatregel binnen de opgelegde termijn te doen uitvoeren.

Het ANB heeft in 2013 in totaal 19 processen-verbaal opgesteld wegens het niet (tijdig) uitvoeren van een bestuurlijke maatregel (opgelegd in 2013 of voordien).

Aantal opgeheven bestuurlijke maatregelen: er werden in 2013 39 formele besluiten houdende opheffing van bestuurlijke maatregelen getroffen. In veel gevallen wordt een bestuurlijke maatregel niet expliciet maar impliciet opgeheven, nl. als vastgesteld wordt dat de opgelegde maatregel (tijdig) werd uitgevoerd.

Aantal beroepen tegen de opgelegde bestuurlijke maatregelen: Er werden 14 beroepen ingediend tegen de in 2013 opgelegde bestuurlijke maatregelen, met volgend resultaat:

- onontvankelijk: 3
- ongegrond: 7
- deels gegrond: 0
- gegrond: 4
- beslissing niet bekend: 0

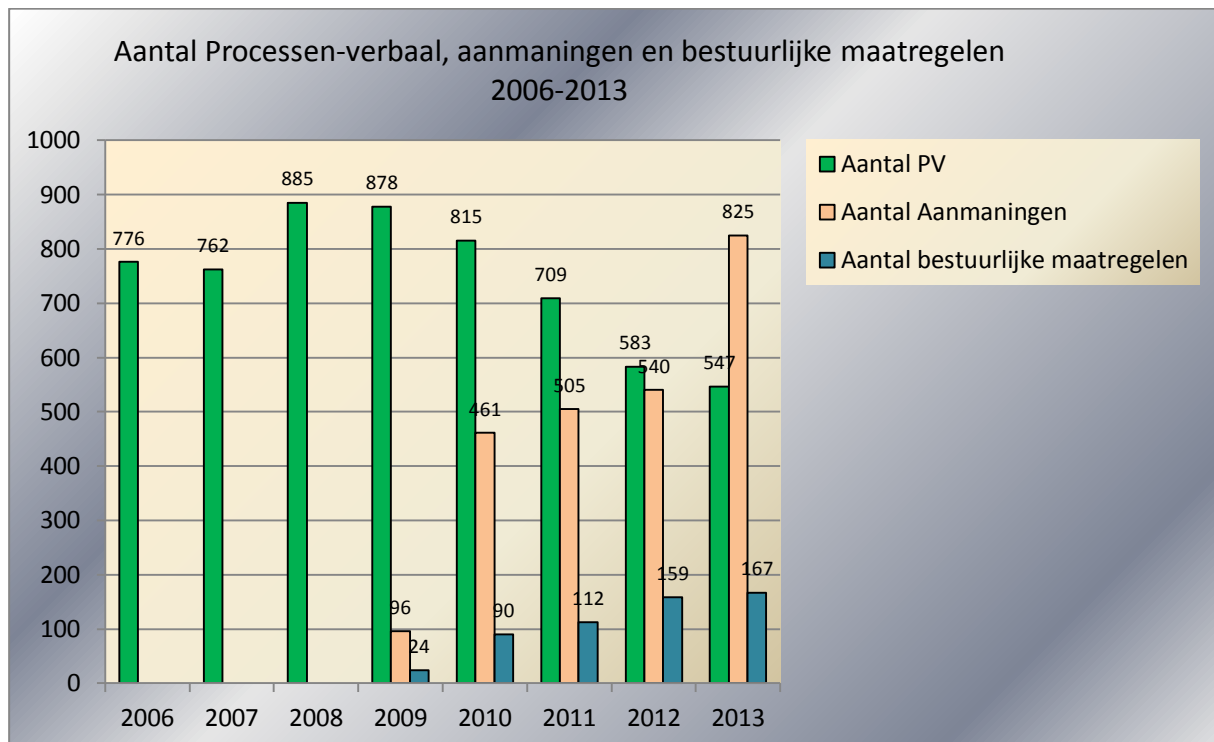
Aantal verzoeken tot oplegging van een bestuurlijke maatregel (toepassing van art. 16.4.18 van het MHD): 1; dit verzoek werd ingewilligd.

Het ANB heeft in 2013 enkel bestuurlijke maatregelen opgelegd in het kader van een milieumisdrijf. Deze maatregelen werden meegedeeld aan de procureur, hetzij samen met het proces-verbaal, hetzij achteraf, na verzending van het proces-verbaal.

Deze informatiedoorstroming vanuit administratie naar parket is belangrijk om tegenstrijdige acties van administratie en parket te vermijden.

Evolutie aantal aanmaningen, processen-verbaal en bestuurlijke maatregelen

De grafiek hieronder geeft een overzicht van de evolutie van het aantal opgestelde processen-verbaal, aanmaningen en bestuurlijke maatregelen sinds 2006. De toezichthouders van het ANB kunnen pas sinds 2009 (inwerkingtreding MHD) aanmaningen geven en bestuurlijke maatregelen opleggen.

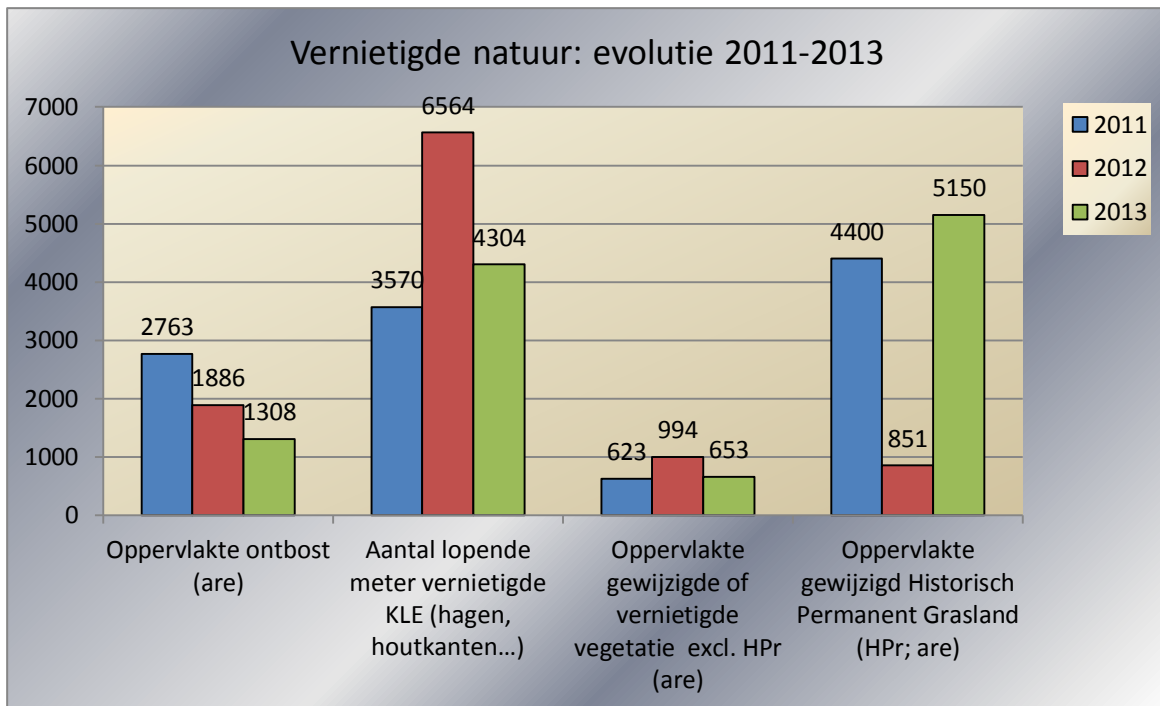

Vernietigde natuur

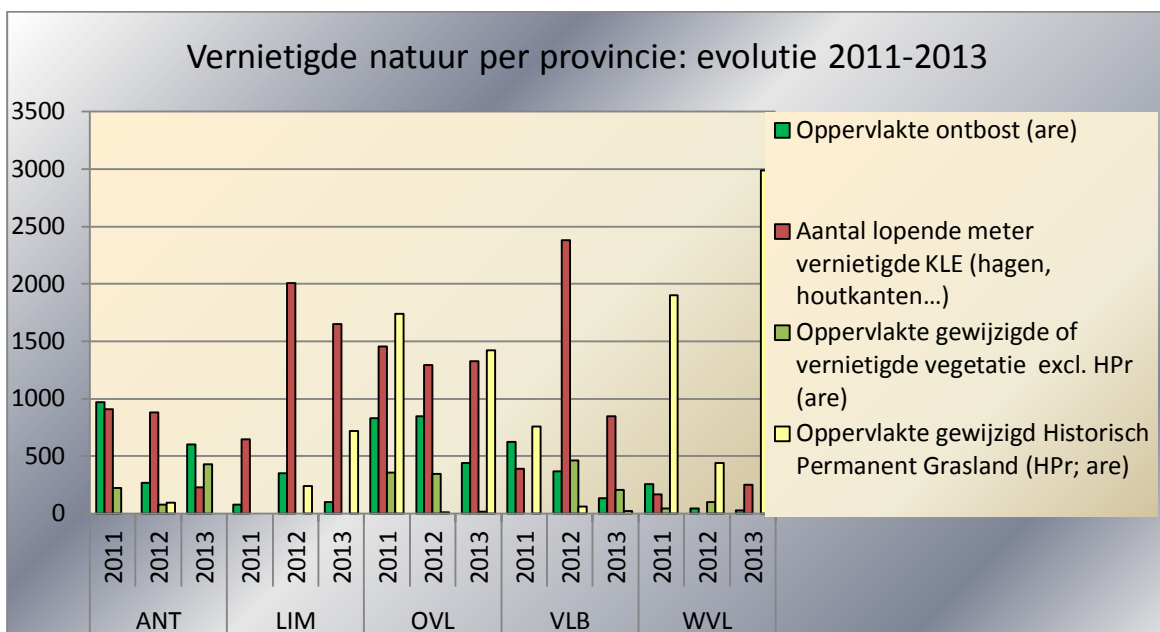
De volgende grafieken geven een overzicht van de vernietigde natuur in de periode 2011-2013; de gegevens zijn gebaseerd op de vaststellingen neergeschreven in de processen-verbaal.

Concreet gaat het om ontbossing (kappen van bos met het oog op een bestemmingswijziging); de vernietiging of wijziging van beschermde vegetaties (met inbegrip van het scheuren van HPG) en KLE's. De cijfers zijn een onderschatting van de werkelijkheid, omdat zeker niet alle overtredingen signaleerd of gezien worden.

In regel wordt aan elke overtreder een herstel door middel van een bestuurlijke maatregel opgelegd.

1000 = 1 ha

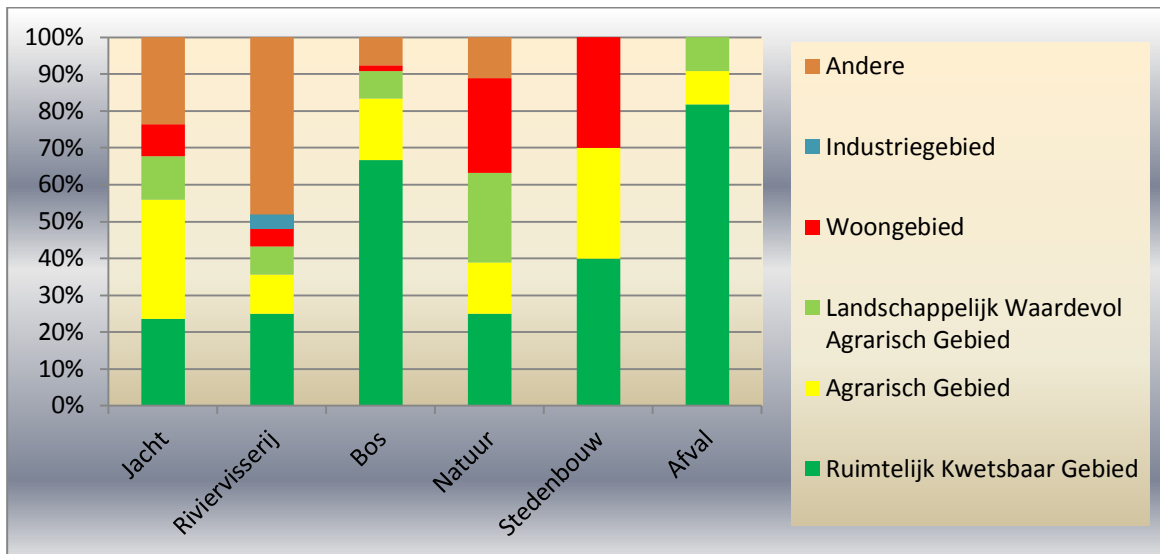

In vergelijking met 2012 werden in 2013 minder KLE's vernietigd (vooral in Vlaams-Brabant) en fors meer HPG vernietigd (vooral in Oost- en West-Vlaanderen).

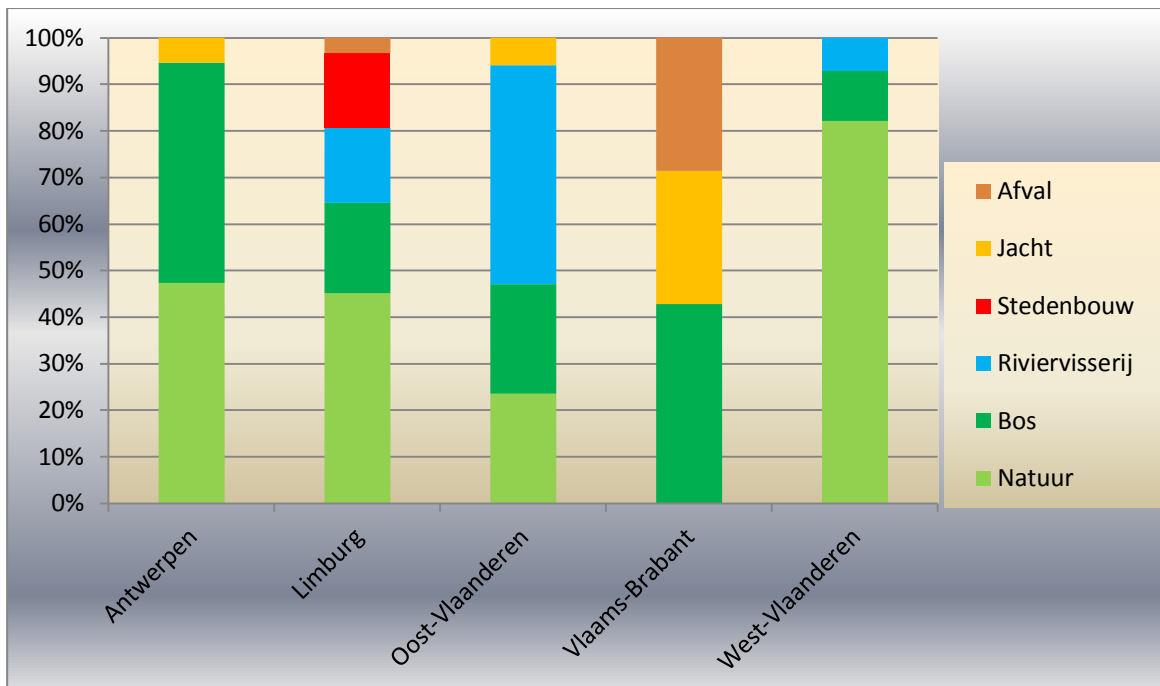
Tot slot valt op te merken dat de Natuurinspectie soms ook herstel van vernietigde natuur op kleine schaal vraagt via het instrument van de aanmaning. Data hierover zijn actueel nog niet beschikbaar, maar het is de bedoeling om hierover in volgende handhavingsrapporten te rapporteren.

Handhaving in Natura 2000 gebieden (SBZ), RKG en VEN

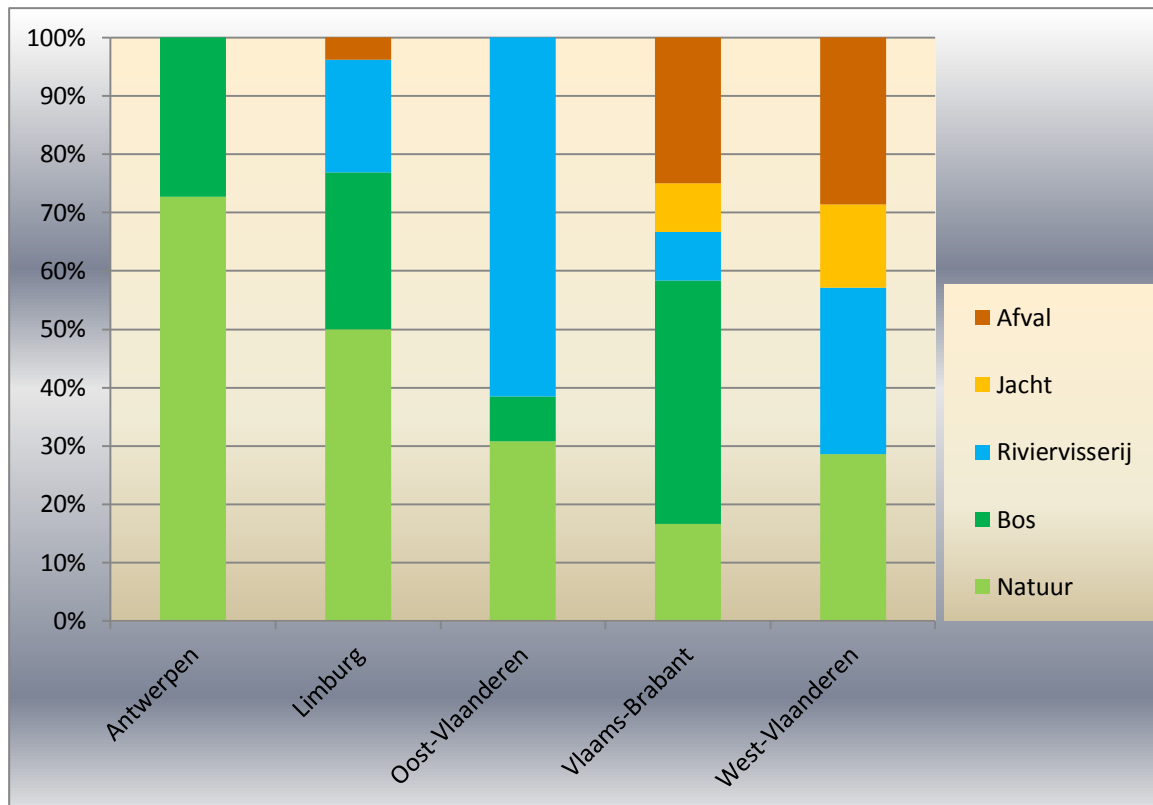
Processen-verbaal volgens type wetgeving en gewestplanbestemming:

Processen-verbaal binnen SBZ per provincie volgens type wetgeving:

Processen-verbaal binnen VEN per provincie en volgens type wetgeving:

Overtreding van de randvoorwaarden in het gemeenschappelijk landbouwbeleid

Landbouwers die rechtstreekse inkomenssteun wensen te ontvangen, moeten bepaalde randvoorwaarden naleven voor het verkrijgen van die steun. Het voldoen aan die randvoorwaarden is eveneens gekend onder de naam cross compliance.

Enkele van die randvoorwaarden hebben betrekking op de naleving van de regels inzake wijziging van vegetaties, de bescherming van vogels en het behoud van andere beschermde diersoorten.

Bij niet-naleving van de randvoorwaarden kan de overheid de rechtstreekse steun verlagen of zelfs volledig intrekken.

In 2013 heeft het ANB 58 processen-verbaal opgesteld tegen landbouwers wegens schending van bovengenoemde regels. Op basis van Europese regelgeving in verband met het gemeenschappelijk landbouwbeleid wordt de inkomenssteun van de gevaloriseerde landbouwers ingekort. De hoogte van de inkorting hangt af van de ernst van het misdrijf en wordt bepaald door het Agentschap voor Landbouw en Visserij.

Toepassing van het protocol ANB-IRWO

In de loop van 2012 is het samenwerkingsprotocol afgesloten met IRWO effectief in werking getreden. Op basis hiervan is de Natuurinspectie bevoegd om ontbossingen krachtens de VCRO vast te stellen.

In 2013 werden volgende aantallen PV's opgesteld wegens ontbossing:

- 21 PV's enkel op grond van het bosdecreet;
- 23 PV's op grond van het bosdecreet en de VCRO.

Er werden geen stakingsbevelen opgelegd op basis van de VCRO.

Sanctionering van processen-verbaal

Vroeger ontving het ANB relatief weinig informatie van de parketten over het gevolg dat werd gegeven aan de processen-verbaal van het ANB. Die situatie is sinds de oprichting van de Natuurinspectie en sinds de inwerkingtreding van het MHD verbeterd, vooral in de provincies waar een overleg tussen de Natuurinspectie en de parketten tot stand is gekomen. Ook de afspraken gemaakt binnen de Vlaamse Hoge Raad voor Milieuhandhaving (VHRM) hebben geleid tot een betere informatie-uitwisseling op dit vlak. Niettemin blijft het moeilijk om op niveau van het ANB een volledig overzicht te verzamelen. Voor cijfers dienaangaande wordt dan ook verwezen naar het milieuhandhavingsrapport 2013 van de VHRM.

Sinds de inwerkingtreding van het MHD beschikken parketten over de mogelijkheid om een proces-verbaal niet strafrechtelijk te behandelen; in dat geval sturen zij het PV voor administratieve sanctionering door naar AMMC.

Hieronder volgt een overzicht van het aantal ANB-PV's per type wetgeving die AMMC in 2013 van de parketten heeft ontvangen:

Type wetgeving	bos	natuur	soorten	jacht	vis	afval	totaal
	48	53	78	30	83	1	293

De parketten hebben dus in 2013 iets meer dan de helft van de ANB-PV'S naar AMMC doorgestuurd ($293/547 = 53,5\%$).

Resultaat van de behandeling van ANB-PV's door AMMC:

Type wetgeving	bestuurlijke transactie	bestuurlijke boete	nulboete	geen boete	niet bevoegd	Totaal afgehandeld in 2013 ¹
bos	4	19	4	4	2	33
natuur	2	18	6	3	1	30
soorten	1	75	5	6	0	87
jacht	0	4	1	3	0	8
vis	51	59	0	8	1	119
afval	0	3	0	1	0	4
Totaal	58	178	16	25	4	281

Veiligheidsmaatregelen

Veiligheidsmaatregelen zijn maatregelen die een toezichthouder kan treffen om een aanzienlijk risico voor mens of milieu uit te schakelen of in te perken, zonder dat hierbij sprake is van een milieumisdrijf.

¹ Omdat er altijd een zekere tijd verloopt tussen ontvangst van een dossier en de beslissing, omvat het aantal in 2013 afgehandelde dossiers niet enkel dossiers die in 2013 werden ontvangen, maar ook dossiers die vóór 2013 werden ontvangen.

Het ANB heeft in 2013 drie veiligheidsmaatregelen opgelegd: twee tijdelijke betredingsverboden en een tijdelijk verbod op de geplande afbraak van een gebouw, telkens ter bescherming van het broedsel van beschermde vogelsoorten.

De bevoegdheden van de gemachtigde ambtenaren van het ANB

Het MHD heeft de volgende bevoegdheden toegekend aan de gemachtigde ambtenaar:

- 1° Indienen van voorstellen bij de strafrechtbank tot oplegging van bevelen om de plaats in de oorspronkelijke toestand te herstellen, het strijdige gebruik te staken of aanpassingswerken uit te voeren (art. 16.6.6, § 1, MHD);
- 2° Indienen van vorderingen bij de strafrechtbank tot oplegging van een dwangsom per dag vertraging in de tenuitvoerlegging van de herstelmaatregelen (art. 16.6.6, § 3, MHD)
- 3° Indienen van een vordering van herstelmaatregelen bij de burgerlijke rechtbank bevoegd voor de plaats waar het milieumisdrijf plaatsvond (art. 16.6.7, MHD);
- 4° Controle van de uitgevoerde herstelmaatregelen en vaststelling daarvan in een proces-verbaal van vaststelling (art. 16.6.8, MHD);
- 5° Opleggen van de door de rechtbank bevolen herstelmaatregel aan de persoon aan wie de rechtbank het herstel heeft opgelegd (art. 16.6.9, MHD);
- 6° Het zelf uitvoeren (of laten uitvoeren) van de herstelmaatregel wanneer de persoon aan wie de rechtbank het herstel heeft opgelegd, de herstelmaatregel niet heeft uitgevoerd binnen de door de rechtbank opgelegde termijn (art. 16.6.9, MHD).

De functie van gemachtigd ambtenaar wordt bij het ANB uitgeoefend door de (provinciale) celverantwoordelijken bij de Natuurinspectie, op grond van een ministerieel besluit.

De bovengenoemde bevoegdheden worden maar beperkt toegepast omdat de voorkeur wordt gegeven aan de bestuurlijke maatregel als instrument om herstel te vorderen. Het instrument van de gerechtelijke herstellvordering wordt dan in tweede orde toegepast voor het geval de overtreder de opgelegde bestuurlijke maatregel naast zich neerlegt.

Wat de bevoegdheid onder punt 1° betreft, heeft de Natuurinspectie in 2013 10 vorderingen tot herstel ingediend bij de strafrechtbank wegens vastgestelde overtredingen van het bosdecreet en het natuurdecreet; in 6 gevallen werd ook een dwangsom gevorderd.

Inbeslagnemingen

Bij de vaststelling van een misdrijf wordt materiaal waarvan het bezit verboden is of dat heeft gediend tot het plegen van het misdrijf vaak in beslag genomen. Meestal gaat het om vogelvangst-, jacht- of visserijdelicten en worden er mistnetten, vangnetten, lokmiddelen (bandopnemers, kwartelfluitjes...), materiaal om te frauderen met pootringen (tangen, vijlen, zaagjes, ringen ...) lokkooien, veerklemmen, fuiken, hengels e.d. in beslag genomen.

Maar ook bij natuur- of bosdelicten kunnen zaken die tot het misdrijf hebben gediend in beslag worden genomen, zoals bv. crossmotors of quads.

Illegaal gehouden vogels worden onmiddellijk vrijgelaten, overgebracht naar een erkend opvangcentrum of ter plaatse in beslag genomen.

In beslag genomen beschermde vogels: 9.153, waarvan 1.524 zangvogels, 6 roofvogels en 7.623 fazanten.

In beslag genomen illegaal gehouden of gebruikte tuigen bestemd om beschermde fauna te vangen/doden: 1.078. In 2013 heeft de Natuurinspectie 5 motorvoertuigen in beslag genomen.

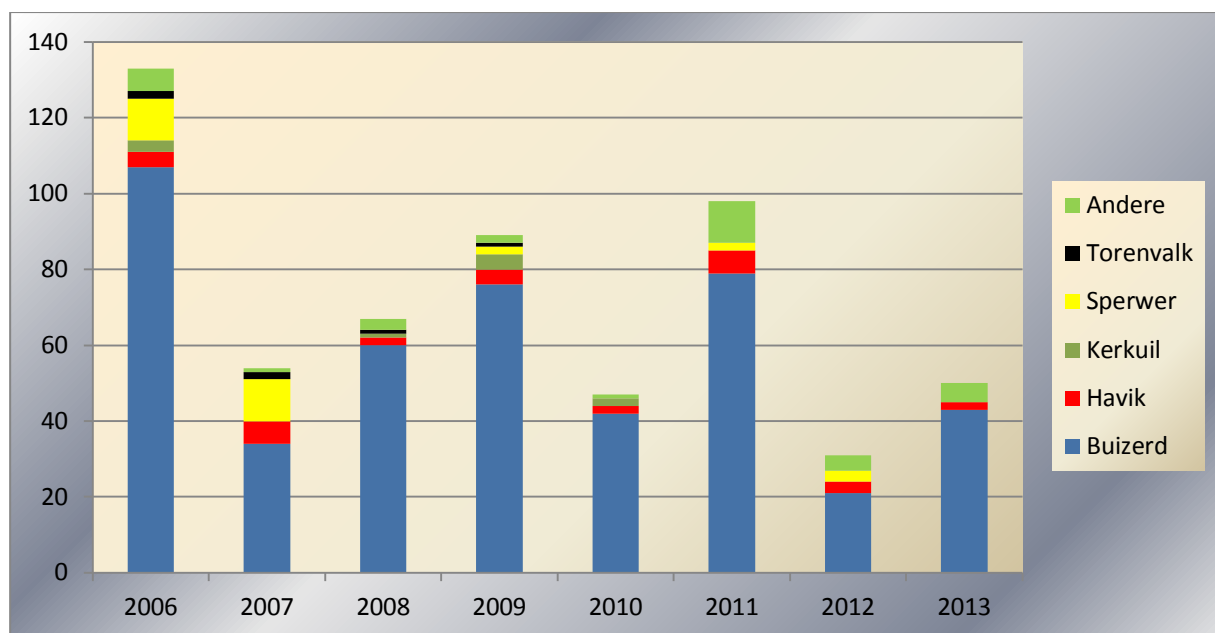
Dode roofvogels: analyseresultaten

Sinds 1966 hebben alle roofvogels in België een beschermd statuut. Elk jaar opnieuw worden roofvogels dood teruggevonden, voor een groot deel door toedoen van de mens, namelijk door vergiftiging of afschot.

Om de roofvogelvervolgung beter in kaart te brengen werd in 2006 binnen elke Provinciale Dienst van het ANB een roofvogelmeldpunt opgericht. Sinds 2008 zijn deze meldpunten geïntegreerd in de algemene meldpunten van de provinciale Natuurinspecties. Elke melding van gevonden dode roofvogels wordt onderzocht en geregistreerd. Verdachte gevallen (bij vermoeden van een niet-natuurlijke doodsoorzaak) worden aan een autopsie en (eventueel) een toxicologisch onderzoek onderworpen.

Met een analyse van die onderzoeken wordt gepoogd de evolutie van de roofvogelvervolgung, doodsoorzaken en gebruikte gifsoorten sinds 2006 in kaart te brengen.

Evolutie van gemelde dode roofvogels 2006-2013

Het aantal gemelde dode roofvogels is in 2013 gestegen t.o.v. het voorgaande jaar, maar blijft onder het langjarig gemiddelde. De buizerd blijft ook in 2013 afgetekend het grootste slachtoffer onder de roofvogels; het grote aantal vergiftigde buizerds is vooral "collateral damage" in de (illegale) strijd tegen andere diersoorten zoals vos of verwilderde kat waarvoor het gif (aangebracht op aas, bv. een dode duif) in de eerste plaats bedoeld is. Buizerds eten immers geregeld dood aas.

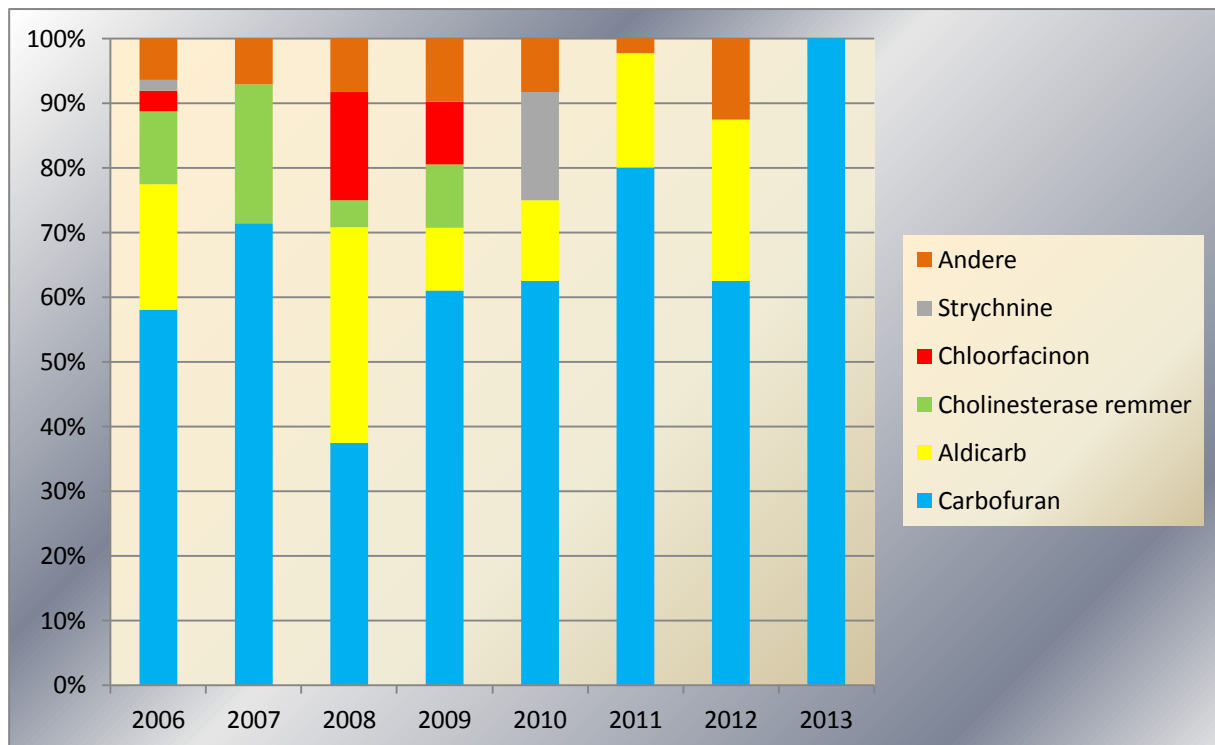
De stijging in 2013 deed zich vooral voor in de provincies Antwerpen en Vlaams-Brabant.

Doodsoorzaak over de periode 2006-2013:

- in 40 % van de gevallen is er sprake van vergiftiging;
- afschot vormt in 6 % van de gevallen de doodsoorzaak.
- in meer dan de helft van de gevallen is de doodsoorzaak ofwel een natuurlijke dood, een ongeval of blijft de oorzaak onbekend. Wellicht omvat deze categorie nog een aantal vergiftigingen door gebruik van onbekende giften maar konden dergelijke giften in het labo niet worden aangetoond.

Opmerkelijk is dat deze percentages sinds 2009 nagenoeg constant blijven.

Gebruikte giften 2006-2013

In 2013 werd enkel carbofuran aangetoond in kadavers van vergiftigde roofvogels.

Samenwerking en Overleg

Het ANB hecht een groot belang aan een goede samenwerking met andere handhavingsactoren. Precies omwille van de beperkte capaciteit van de Natuurinspectie is samenwerking van cruciaal belang om tot een goed resultaat te komen.

Er is op regelmatige basis overleg met de parketten, zowel dossiermatig (op het terrein) als beleidsmatig (binnen de structuren van de VHRM, zie verder).

Daarnaast wordt op ad-hoc basis samengewerkt met andere overheidsdiensten (ALV, OVAM, VMM, CITES, bouwinspectie...) en met gemeenten (meestal via de gemeentelijke milieudienst).

Met de arrondissementscommissarissen wordt vooral samengewerkt rond dossiers waar het jachtrecht op bepaalde percelen door meerdere jagers wordt geclaimd.

Verder heeft de Natuurinspectie in een aantal concrete dossiers samengewerkt met lokale of federale politie. Bij vele toezichts- en opsporingsdaden is samenwerking met de reguliere politiediensten noodzakelijk om de veiligheid van de natuurinspecteurs te garanderen bij potentieel gevaarlijke acties. Ook de politie zelf doet een beroep op de expertise van de natuurinspecteurs. In Antwerpen zijn afspraken gemaakt met de scheepvaartpolitie om op geregelde basis gemeenschappelijke controles uit te voeren.

Het ANB participeert actief in de Vlaamse Hoge Raad voor Milieuhandhaving. Binnen de schoot van de Raad zijn volgende werkgroepen actief:

- de werkgroep Toezicht & Sanctionering;
- de werkgroep Informatie-uitwisseling;
- de werkgroep Dataverzameling, Innovatie en Kennisopbouw;
- de werkgroep Strategisch Meerjarenprogramma.

De werkgroep Vaststelling en Toezicht wordt in een roterend voorzitterschap voorgezeten door de administrateur-generaal van het ANB en het afdelingshoofd van de afdeling Milieuhandhaving, Milieuschade en Crisisbeheer.

In 2013 kwam deze werkgroep vier keer samen; de belangrijkste onderwerpen waren de volgende:

- Ontwikkeling van een website www.milieuhandhaving.be: in 2013 werd een opdracht toegekend aan een private partner om een website met informatie over milieuhandhaving voor zowel toezichthouders als voor het brede publiek te ontwikkelen. De diverse betrokken entiteiten, waaronder het ANB, leverden de nodige basisinformatie aan. Enkele leden van de werkgroep zetelden in de begeleidingscommissie.
- Onderzoek naar de problematiek van de aansprakelijkheid van de toezichthouder.
- Opvolging van de in 2012 vernieuwde prioriteitennota.
- Onderzoek naar de problematiek van milieuhandhaving in havengebied.

Binnen de werkgroep Dataverzameling, Innovatie en Kennisopbouw, waarvan het voorzitterschap wordt waargenomen door het Afdelingshoofd Natuurinspectie, werd een internationaal najaarscongres voorbereid en georganiseerd over milieuhandhavingsnetwerken waaraan meerdere vertegenwoordigers van het ANB hebben aan deelgenomen.

De werkgroep Strategisch meerjarenprogramma heeft in 2013 gewerkt aan de opmaak van een nota 'methodologie overkoepelende aanbevelingen meerjarenprogramma' met als doel om een vijfjarig milieuhandhavingsprogramma op te stellen; de Raad speelt hiermee in op een decreetswijziging die het milieuhandhavingsprogramma op jaarbasis vervangt door een programma op vijfjarige basis dat zal samen sporen met de beleidscyclus.

De werkgroep, waarin het ANB vertegenwoordigd is, heeft in 2013 zeven keer vergaderd.

Tot slot hebben de vertegenwoordigers van het ANB in de Vlaamse Hoge Raad voor Milieuhandhaving actief bijgedragen aan de discussies binnen de Raad en bij de totstandkoming van de aanbevelingen die de Raad in 2013 heeft geformuleerd.

De belangrijkste aandachtspunten binnen de Raad in 2013 waren de volgende:

- bespreken van en beslissen over de voorstellen van de diverse werkgroepen;
- de problematiek van de handhaving van de omgevingsvergunning;
- de opmaak van het milieuhandhavingsrapport 2012;
- de opmaak van een strategisch meerjarenprogramma ;
- internationale samenwerking (INECE, Impel, Interpol...), o.m. de organisatie van een internationaal najaarscongres over milieuhandhavingsnetwerken;
- de opmaak van een nota over de lokale milieuhandhaving met concrete actievoorstellen die voortvloeiden uit het VHRM-congres over lokale milieuhandhaving in 2012.

De Raad heeft in 2013 8 keer vergaderd.

Binnen de werkgroep LNE-milieuhandhaving wordt op regelmatige basis overleg gepleegd tussen alle Vlaamse milieuadministraties met handhavende bevoegdheden, waaronder het ANB, over de toepassing van het MHD. Deze werkgroep wordt voorgezeten door AMMC.

Naar aanleiding van een evaluatie van het milieuhandhavingsdecreet in 2012, werden in de loop van 2013 de voorstellen tot aanpassing van het milieuhandhavingsdecreet en milieuhandhavingsbesluit binnen de schoot van de LNE-werkgroep milieuhandhaving (waarin het ANB is vertegenwoordigd) gefinaliseerd. De belangrijkste wijzigingen hebben betrekking op de invoering van de bestuurlijke dwangsom en op het catalogeren van méér milieuschendingen als milieu-inbreuk (de zgn. depenalisering van milieumisdrijven).

De werkgroep LNE-Milieuhandhaving heeft in 2013 6 keer vergaderd.

Binnen de werkgroep Handhaving van het ANB (H12) wordt op regelmatige basis overleg gepleegd tussen de Natuurinspectie centrale diensten en de provinciale natuurinspecties. Het doel is om te komen tot gezamenlijke afspraken en het uitwisselen van relevante informatie.

De werkgroep handhaving heeft in 2013 9 keer vergaderd.

Ook buiten het kader van de H12 wordt op regelmatige basis met de afdelingen Beleid en Beheer overleg gepleegd over specifieke dossiers.

Voorts heeft elke provinciale Natuurinspectie in 2013 op regelmatige basis dienstvergaderingen georganiseerd.

Internationale context

Richtlijn milieustrafrecht

De Europese richtlijn 2008/99/EG van 19 november 2008 inzake de bescherming van het milieu door middel van het strafrecht (de 'ecocrime'-richtlijn) stelt onder meer de volgende handelingen strafbaar:

- het doden, vernietigen, bezitten of vangen van specimen van beschermde in het wild levende dier- of plantensoorten;
- het verhandelen van specimen van beschermde in het wild levende dier- of plantensoorten of delen of afgeleide producten daarvan;
- elke gedraging die aanzienlijke schade toebrengt aan een beschermde habitat.

Met "beschermde in het wild levende dier- of plantensoorten" worden de soorten bedoeld die vermeld staan in bijlage I van de Vogelrichtlijn en bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

Met "beschermde habitat" worden de gebieden bedoeld die in het kader van de Vogelrichtlijn (Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand) en de Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna) zijn aangewezen, m.a.w. de SBZ-V en SBZ-H.

De richtlijn milieustrafrecht is met het MHD volledig omgezet naar intern Vlaams recht.

Contacten met andere landen

Er bestaan actueel geen structurele contacten met natuurhandhavende instanties van andere landen. Op termijn kunnen samenwerkingsverbanden worden opgezet om bepaalde grensoverschrijdende milieucriminaliteit efficiënt te kunnen aanpakken (bv. vogelsmokkel).

Op het terrein werd in sommige dossiers samengewerkt met de Nederlandse politie.

Knelpunten

De handhaving vormt het sluitstuk van elk beleid. Dat vereist dat de regelgeving voor de rechtsonderhorige duidelijke regels omvat van wat mag en wat niet mag. Dat betekent ook dat regelgeving goed handhaafbaar moet zijn. Al te dikwijls wordt regelgeving ontwikkeld om een bepaald maatschappelijk probleem aan te pakken zonder daarbij voldoende aandacht te besteden aan de vraag of die wetgeving ook efficiënt kan worden gecontroleerd.

Een structurele oplossing voor dit probleem wordt aangereikt in het al eerder vermelde rapport van het Interuniversitair Centrum voor Wetgeving¹.

Dat belet niet dat er knelpunten inzake handhaving in bestaande wetgeving kunnen worden gedetecteerd om de regelgever hiervan in kennis te stellen.

Het hieronder vermelde niet-limitatieve overzicht is gebaseerd op de praktijkervaring van de handhavers "in het veld". Wellicht kan dit overzicht de komende jaren verder aangevuld worden. Natuurlijk kan de lijst ook kleiner worden wanneer de regelgever knelpunten oplost door de regelgeving aan te passen, wat uiteindelijk toch het streefdoel zou moeten zijn.

Het detecteren van dergelijke knelpunten en de communicatie daarover, wordt door Audit Vlaanderen als een voorbeeld van beleidsgerichte rapportering beschouwd².

Knelpunten in de milieubeheerwetgeving

Bijlage 2 geeft een overzicht van een aantal reglementaire bepalingen uit het milieubeheerrecht waarvan de Natuurinspectie vindt dat de handhaafbaarheid voor verbetering vatbaar is.

Het begrip milieubeheerrecht omvat, volgens de definitie ervan in het MHB, de natuur-, de bos-, de jacht- en de riviervisserijregelgeving.

Volgende knelpunten uit het handhavingsrapport 2012 zijn ondertussen ofwel opgelost ofwel is een spoedige oplossing in zicht:

Rapen van fazanteneieren uit bedreigde nesten: het jachtvoorwaardenbesluit bevat een bepaling op grond waarvan een jachtrechthouder fazanteneieren uit door landbouwactiviteiten bedreigde nesten mag rapen om ze te laten uitbroeden en ze nadien terug uit te zetten in het veld. Het probleem met deze bepaling is dat ze moeilijk tot niet controleerbaar en bijgevolg niet handhaafbaar is. Er zijn gegronde vermoedens dat deze bepaling door sommige jachtrechthouders wordt aangegrepen om op grote schaal gekweekte fazanten uit te zetten.

De Natuurinspectie is niet in staat om deze regel in zijn huidige vorm te handhaven.

Stand van zaken: de Vlaamse Regering heeft op 25 april 2014 een nieuw jachtvoorwaardenbesluit definitief goedgekeurd waarin een beter handhaafbare regeling is opgenomen. De nieuwe regeling treedt pas in werking na publicatie van dat besluit in het Belgisch Staatsblad.

Gebruik van lokvogels: in een zaak waarbij lokpatrijzen werden gebruikt om vossen of andere beschermde dieren te lokken heeft het MHHC geoordeeld dat de lokpatrijzen in

¹ "Straf- en administratieve sancties in Vlaamse regelgeving. Aanbevelingen voor een sterker handhavingsbeleid" – eindrapport van 7 december 2009 van het Interuniversitair Centrum voor Wetgeving

² IAVA-rapport "Thema-audit inspectie/handhaving" – Auditopdracht 1201 027 van 11 maart 2013

voorliggend geval niet konden worden beschouwd als lokvogels omdat de geverbaliseerde hiermee geen andere vogels wou lokken.

Het begrip lokvogels wordt niet gedefinieerd in de jachtwetgeving. In zijn normale taalkundige betekenis is een lokvogel een vogel die gebruikt wordt om andere vogels te lokken.

Een mogelijke oplossing bestaat erin om het begrip lokvogel in het Jachtvoorwaardenbesluit zodanig te definiëren dat het gebruik ervan om eender welk dier te lokken strafbaar wordt gesteld.

Stand van zaken: De Vlaamse Regering heeft op 25 april 2014 een nieuw jachtvoorwaardenbesluit definitief goedgekeurd waarin een definitie van het begrip lokdier in de hierboven voorgestelde zin werd opgenomen. De nieuwe regeling treedt pas in werking na publicatie van dat besluit in het Belgisch Staatsblad.

Naleving toegankelijkheidsregels in parken en natuurgebieden zonder reservaatstatuut: Het toegankelijkheidsbesluit is enkel van toepassing op bossen en natuurreservaten. Daarnaast beheren openbare instanties zoals het ANB ook andere terreinen zoals parken en natuurgebieden zonder reservaatstatuut.

De toegankelijkheid kan op die terreinen in de meeste gevallen enkel worden geregeld door een gemeentelijk politiereglement. Omdat personeelsleden van het ANB in een politiereglement niet bevoegd kunnen worden verklaard voor het handhaven van dat reglement, laat het toezicht in die gebieden soms te wensen over.

Stand van zaken: Het Vlaams Parlement heeft op 25 april 2014 een decreet aangenomen dat o.m. de toegankelijkheid regelt in bossen, openbare terreinen die beheerd worden ten behoeve van het natuurbehoud en sommige privéterreinen die eveneens ten behoeve van het natuurbehoud worden beheerd.

Hierdoor zullen toezichthouders van het ANB ook toezicht kunnen uitoefenen in natuurgebieden die niet het statuut van natuurreservaat hebben. De betreffende decreetsartikels treden weliswaar pas in werking op een datum die nog door de Vlaamse Regering moet worden bepaald.

Knelpunten in het milieuhandhavingsdecreet en zijn uitvoeringsbesluiten in een oplossingstraject

Het MHD voorziet in de mogelijkheid om een milieumisdrijf administratiefrechtelijk af te handelen wanneer de procureur des Konings tijdig aan AMMC laat weten het dossier niet strafrechtelijk af te handelen.

Bij deze regeling rijst het probleem dat een milieumisdrijf mogelijk helemaal niet wordt gesanctioneerd bij niet reageren door de procureur: hij vervolgt om diverse redenen niet zelf, maar stuurt het dossier evenmin door ter bestuurlijke afhandeling.

Dit probleem doet zich in de praktijk effectief voor. De vraag rijst dan welke oplossing kan worden gevonden.

Een mogelijke oplossing ligt in een aanpassing van het milieuhandhavingsdecreet door te bepalen dat de verbaliserende instantie, bij stilzitten van de procureur, en na een bepaalde termijn en/of procedure, een kopie van het dossier aan AMMC bezorgt voor bestuurlijke afhandeling, met kennisgeving hiervan aan de procureur¹.

Mogelijk zijn ook andere formuleringen haalbaar.

Aangezien het probleem zich niet bij alle parketten voordoet, kan ook een sensibilisering van de parketten die in gebreke blijven, helpen.

Om de wetgeving efficiënter te maken, kan verder overwogen worden om meer delicten in het milieubeheerrecht als een milieu-inbreuk te kwalificeren. Dat vereist echter een

¹ Ibid. p. 243

wijziging van de criteria vermeld in artikel 16.1.2, 1°, van het MHD: één van de vereisten om actueel van een milieu-inbreuk te kunnen spreken is dat het delict exclusief een schending van administratieve verplichtingen betreft; laat dat nu net een verplichting zijn die in het milieubeheerrecht niet zo dikwijls voorkomt.

Het milieubeheerrecht kent echter wel een redelijk aantal regels waarvan de schending op zich een geringe milieu-impact heeft en waarbij men bijgevolg gebaat zou zijn met een exclusief bestuurlijke afhandeling; voorbeelden hiervan zijn schendingen van toegankelijkheidsregels in bossen en natuurreservaten door zachte recreanten, het laten rondlopen van honden in natuurgebied, plukken van kleine hoeveelheden planten of paddenstoelen, het achterlaten van kleine hoeveelheden afvalstoffen...

Voor al die gevallen is een exclusief bestuurlijke afhandeling op zijn plaats.

Naar aanleiding van de evaluatie van het milieuhandhavingsdecreet werd eind 2013 een wijzigingsdecreet goedgekeurd dat onder meer een wijziging van de hierboven vermelde criteria omvat, waardoor de rechtsgrond werd gecreëerd om meer milieumisdrijven te kunnen depenaliseren. Een besluit met een uitgebreide lijst van voorgestelde milieu-inbreuken werd op 25 april 2014 definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Het wijzigingsdecreet geeft echter geen oplossing voor het probleem van het stilzitten van sommige parketten: daar zal verder moeten ingezet worden op overleg en sensibilisering, onder meer binnen het kader van de VHRM.

In het kader van de zesde staatshervorming worden de gewesten in de toekomst nauwer betrokken bij het strafrechtelijk vervolgingsbeleid, wat mogelijk het vervolgingsbeleid van bepaalde parketten kan bijsturen.

In een advies van de Minaraad over het "Groenboek implementatie zesde staatshervorming", wordt gesteld dat het aangewezen is om met de federale overheid een regeling te treffen over het lot van de strafvordering indien de procureur niet tijdig beslist over het al dan niet strafrechtelijk vervolgen van een milieumisdrijf.¹

Andere knelpunten

1. Beleidsvoorbereiding: Audit Vlaanderen heeft naar aanleiding van een audit van de Natuurinspectie in 2012 de aanbeveling geformuleerd dat de Natuurinspectie al in een vroeg stadium van de regelgevingscyclus op een structurele manier zou worden betrokken om de voorgestelde regels op hun handhaafbaarheid te beoordelen. Dit is ook een aanbeveling 5 van het rapport van het Interuniversitair Centrum voor Wetgeving².

Verder beveelt Audit Vlaanderen aan dat de Natuurinspectie zou worden betrokken bij het schrijven van de handhaafbaarheidstoets als onderdeel van elke reguleringsimpactanalyse (RIA).

Het ANB heeft deze aanbevelingen ter harte genomen door deze afspraken te formaliseren in een interne instructie (maart 2013).

2. ICT: de Natuurinspectie is vragende partij voor een applicatie waarmee de natuurinspecteurs op het terrein vlot geografische informatie kunnen opvragen.

Het gaat hierbij niet enkel om het al dan niet beschermd statuut van bepaalde terreinen (bv. speciale beschermingszones) maar ook om toegang tot gegevens van kadastrale percelen.

¹ <http://www.minaraad.be/adviezen/2013/groenboek-implementatie-zesde-staatshervorming-adviesvraag>

² "Straf- en administratieve sancties in Vlaamse regelgeving. Aanbevelingen voor een sterker handhavingsbeleid" – eindrapport van 7 december 2009 van het Interuniversitair Centrum voor Wetgeving, p.232

De digitale versie van de kadastrale legger (met eigendomsgegevens) zou momenteel zelfs voor geen enkele Vlaamse overheidsdienst toegankelijk zijn. Hierover wordt overleg gevoerd met de bevoegde federale instanties.

Momenteel is dergelijke consultatie enkel mogelijk op kantoor omdat het mobiele datanetwerk onvoldoende performant is. Wellicht zullen technologische evoluties op dat vlak binnen enkele jaren mobiele toegang wel mogelijk maken. Een tussentijds alternatief kan erin bestaan de geografische informatie lokaal op een laptop te plaatsen die op het terrein kan worden meegenomen.

Bijlagen

Bijlage 1: Adressen

Algemeen	Celverantwoordelijke Natuurinspectie
ANB - Natuurinspectie Antwerpen Gebouw Anna Bijns Lange Kievitstraat 111/113 bus 63 2018 Antwerpen Tel: 03 224 62 62 Fax: 03 224 60 90 natuurinspectie.ant.anb@vlaanderen.be	Maarten Van Knippenberg tel. vast: 03 224 62 48 tel. mobiel: 0476 26 27 26 maarten.vanknippenberg@lne.vlaanderen.be
ANB - Natuurinspectie Limburg Koningin Astridlaan 50 bus 5 3500 Hasselt Tel: 011 74 24 50 Fax: 011 74 24 99 natuurinspectie.lim.anb@vlaanderen.be	Ghislain Mees tel. vast: 011 74 25 03 tel. mobiel: 0479 67 95 22 ghislain.mees@lne.vlaanderen.be
ANB - Natuurinspectie Oost-Vlaanderen Virginie Lovelinggebouw Koningin Maria Hendrikaplein 70, PB 73 9000 Gent Tel. 09 276 20 00 Fax 09 276 20 05 natuurinspectie.ovl.anb@vlaanderen.be	Paul Vandenabeele tel. vast: 09 276 20 07 tel. mobiel: 0479 67 95 41 Paul.vandenabeele@lne.vlaanderen.be
ANB - Natuurinspectie Vlaams-Brabant Domein Groenenberg Konijnestraat 172 1600 Sint-Pieters-Leeuw Tel: 02 454 87 58 Fax: 02 454 86 38 natuurinspectie.vbr.anb@vlaanderen.be	Brigitte De Wever tel. vast: 02 454 86 37 tel. mobiel: 0479 67 94 18 Brigitte.deweever@lne.vlaanderen.be
ANB - Natuurinspectie West-Vlaanderen Jacob van Maerlantgebouw Koning Albert I-laan 1/2 bus 74 8200 Brugge Tel: 050 24 77 95 Tel: 0499 94 93 77 (buiten kantooruren) Fax: 050 24 77 45 natuurinspectie.wvl.anb@vlaanderen.be	Sven Vrielynck tel. vast: 050 24 77 95 tel. mobiel: 0474 30 14 28 Sven.vrielynck@lne.vlaanderen.be
ANB - Natuurinspectie Centrale Diensten Koning Albert II-laan 20 bus 8 1000 Brussel Tel: 02 553 75 38 Fax: 02 553 81 05	Mark Van den Meersschaut tel. vast: 02 553 75 38 tel. mobiel: 0476 48 01 19 Mark.vandenmeersschaut@lne.vlaanderen.be

**Bijlage 2: Overzicht van knelpunten in de milieubeheerwetgeving
(niet limitatief)**

Decreet/Wet/ Uitvoeringsbesluit	Knelpunt
<p>Natuurdecreet/ Vegetatiebesluit/ Maatregelenbesluit</p>	<p>Bescherming van historisch permanente graslanden (HPG)</p> <p>De wettelijke bepalingen inzake de bescherming van historisch permanente graslanden zijn zeer complex. Het natuurdecreet, dat in artikel 2, 5°, een definitie bevat van de term 'historisch permanent grasland, legt in artikel 13 een algemene natuurvergunningsplicht op voor het wijzigen van vegetatie of van kleine landschapselementen (KLE) gelegen in onder meer alle vogelrichtlijngebieden (SBZ-V) en habitatrichtlijngebieden (SBZ-H).</p> <p>Daarnaast geldt echter ook het algemene principe van de zorgplicht (artikel 14, §1, natuurdecreet).</p> <p>Het vegetatiebesluit van 23 juli 1998 (besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu) beperkt echter de facto het toepassingsgebied van de natuurvergunningsplicht voor wijziging van vegetatie of KLE in HPG. De vergelijking van de tekst van het natuurdecreet en het vegetatiebesluit doet besluiten dat het vegetatiebesluit de toepassing van de vergunningsplicht voor het wijzigen van HPG versoepelt t.o.v. het Natuurbehouddecreet in die zin dat ze niet van toepassing wordt verklaard in meerdere in het decreet bepaalde ruimtelijke bestemmingen. Zo legt het vegetatiebesluit enkel in de SBZ-V IJzervallei een algemene vergunningsplicht op voor het wijzigen van vegetatie en van KLE in HPG (dus ook in zuiver agrarisch gebied - art. 8, § 1, 5°). In de twee SBZ-V 'Poldercomplex' en 'Het Zwin' wordt, uitgezonderd een individuele ontheffing, het wijzigen van de vegetatie historisch permanent grasland verboden (art. 7, eerste lid, 4°, besluit). In alle andere SBZ-V geldt, volgens de bepalingen van het vegetatiebesluit, dat het scheuren van HPG gelegen in zuiver agrarisch gebied niet vergunningsplichtig is. Het mechanisch vernietigen van de vegetatie, het wijzigen van het reliëf en het nivelleren van het micro-reliëf in de SBZ-V is dan weer wel vergunningsplichtig, op basis van diverse bepalingen in art. 8, §1, en §2 van het vegetatiebesluit.</p> <p>Het wijzigen van andere HPG's is enkel natuurvergunningsplichtig in bepaalde types van agrarisch gebied: agrarisch gebied met ecologische waarde en agrarisch gebied met bijzondere waarde (art. 8, §1, 5°). Daarnaast geldt er nog een natuurvergunningsplicht voor het wijzigen van bepaalde KLE's in HPG's die als bijzonder waardevol zijn aangewezen op een (nog vast te stellen) lijst, op voorwaarde dat deze HPG's gelegen zijn in landschappelijk waardevol agrarisch gebied in de landbouwstreek de Polders.</p>

	<p>Bovendien stellen zich er interpretatieproblemen omdat men andere termen gebruikt in het vegetatiebesluit dan deze die gebruikt worden in het natuurdecreet.</p> <p>Het maatregelenbesluit van 21 november 2003 (besluit van de Vlaamse Regering houdende maatregelen ter uitvoering van het gebiedsgericht natuurbeleid) verbiedt dan weer het scheuren van permanent grasland (de term wordt gedefinieerd in artikel 1, 15° van het maatregelenbesluit – deze definitie verschilt duidelijk van de definitie van de term ‘historisch permanent grasland’ in het natuurdecreet) in het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN).</p> <p>Tenslotte bepaalt een besluit van 8 juli 2005 tot instelling van een bedrijfstoelageregeling voor landbouwers specifieke regels met betrekking tot de instandhouding van blijvend grasland.</p> <p>Het voorgaande illustreert de verregaande complexiteit van de regels aangaande de bescherming van graslanden. Natuurinspectie pleit voor transparantere en eenvoudiger regels, wat de rechtszekerheid en de handhaafbaarheid alleen maar ten goede kan komen. De bescherming van deze voor het natuurbehoud kostbare en waardevolle graslanden zou er ook zeer wel bij varen.</p>
<p>Natuurdecreet/ Vegetatiebesluit</p>	<p>Juridische bewijswaarde van de Biologische Waarderingskaart</p> <p>Het Milieuhandavingscollege (MHHC) heeft in beroep een landbouwer vrijgesproken voor het omzetten van HPG naar akker, op grond van de vaststelling dat de kwalificatie van HPG uitsluitend gesteund was op de Biologische Waarderingskaart (BWK). Deze kaart werd, aldus het MHHC, niet wettig vastgesteld en evenmin bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad, heeft geen bindende en verordenende kracht en is bijgevolg niet tegenstelbaar aan derden.</p> <p>De Natuurinspectie pleit voor een regelgevend initiatief waardoor aan de BWK bindende en verordenende kracht wordt gegeven.</p> <p>Stand van zaken: deze problematiek zal worden bekeken in het kader van het project wetsintegratie van het ANB.</p>
<p>Natuurdecreet/ Soortenbesluit</p>	<p>Ekster- en kraaibestrijding: bezit van ongeringde lokvogels en locatie van Larssenkooien</p> <p>Het Soortenbesluit voorziet in de mogelijkheid om kraaiachtigen te bestrijden onder meer door gebruik van trechervallen en eksterkooien (Larssenkooien). Deze middelen werken enkel efficiënt wanneer een lokvogel kan worden gebruikt. Krachtens het Soortenbesluit moeten alle (Europese) vogels die worden gehouden, ook lokvogels, geringd zijn met een legale, gesloten pootring. Dit is een bepaling die niet na te leven valt wanneer men een nieuw gevangen kraai of ekster als lokvogel zou willen gebruiken: die volwassen exemplaren kunnen immers niet meer legaal geringd worden, want een legale, gesloten pootring kan alleen worden aangebracht in de eerste levensdagen van een (in</p>

	<p>gevangenschap gekweekte) vogel.</p> <p>Wanneer de regelgever oordeelt dat populaties van bepaalde soorten te hoog zijn en middelen ter beschikking stelt om die stand te verlagen, moet die regelgever er zorg voor dragen dat die middelen ook op een efficiënte manier kunnen worden gebruikt. De oplossing hier is de afschaffing van de ringplicht voor lokvogels bij de bestrijding van kraaiachtigen.</p> <p>Een ander punt dat hiermee verband houdt is de verplichting voor gebruikers van Larssenkooien om de locatie waar de eksterbestrijding zal plaatsvinden precies aan te duiden. Deze regel is moeilijk na te leven aangezien Larssenkooien gemakkelijk kunnen (en moeten) worden verplaatst om eksters op een efficiënte manier te kunnen bestrijden. De ANB-website vermeldt weliswaar een vrijstelling van die meldplicht voor wildbeheereenheden en individuele jagers die een geldig jachtplan hebben ingediend, maar het is voor de rechtszekerheid toch aangewezen om de regelgeving op dat punt te verduidelijken.</p> <p>Stand van zaken: naar aanleiding van een evaluatie van het Soortenbesluit werd een voorstel tot aanpassing van de regelgeving uitgewerkt.</p>
<p>Natuurdecreet/ Soortenbesluit</p>	<p>Bezit van ongeringde gekweekte fazanten</p> <p>In principe moeten gekweekte vogels allemaal geringd zijn. Die regel uit het soortenbesluit geldt ook voor jachtwild dat wordt gehouden (bv. fazanten). Het knelpunt bestaat erin dat een aantal mensen thuis fazanten hebben, die vóór de inwerkingtreding van het soortenbesluit niet moesten geringd zijn en dat deze volwassen vogels niet met een legale ring kunnen geringd worden. In het soortenbesluit ontbreekt met andere woorden een overgangsregeling voor personen die op het ogenblik van inwerkingtreding van de nieuwe regel, volwassen fazanten hielden.</p> <p>Stand van zaken: naar aanleiding van een evaluatie van het soortenbesluit werd een voorstel tot aanpassing van de regelgeving uitgewerkt.</p>
<p>Natuurdecreet/ Soortenbesluit</p>	<p>Bruinvisproblematiek</p> <p>De habitatrichtlijn 92/34/EEG verplicht de lidstaten om een systeem van strikte bescherming in te stellen met betrekking tot soorten opgenomen in bijlage IV, waaronder de bruinvis (<i>Phocoena phocoena</i>). Dit houdt onder meer in dat elke vorm van opzettelijk vangen of doden van specimens van deze soort in de vrije natuur verboden is.</p> <p>Dit houdt ook in dat België er toe moet bijdragen een gunstige staat van instandhouding voor deze soort te behouden of te herstellen. Concreet kan dit worden bekomen door ervoor te zorgen dat het aantal bijvangsten wordt teruggedrongen. Er moet worden nagegaan welke instandhoudingsmaatregelen nodig zijn om te verzekeren dat het bij toeval vangen en doden van bruinvissen geen significant negatieve invloed heeft op de populatie.</p>

	<p>Bruinvissen worden langs de Belgische kust vnl. als toevallige bijvangst gevangen bij het strandvissen, en dan vnl. waar bij het strandvissen gebruikt wordt gemaakt van warrelnetten.</p> <p>Het gebruik van warrelnetten bij strandvisserij is op zich niet verboden (behalve in gebieden behorend tot een GEN of GENO, op grond van het maatregelenbesluit; in de praktijk geldt dat verbod enkel in het natuurreservaat Baai van Heist). Dat maakt de controle op eventuele bijvangsten van bruinvis in de praktijk zo goed als onmogelijk, gegeven het beperkte personeelseffectief van de West-Vlaamse Natuurinspectie.</p> <p>Wat zijn mogelijke oplossingen? Een verbod op het gebruik van warrelnetten voor strandvisserij ligt het meest voor de hand: strandvissers beschikken immers over aanvaardbare alternatieven en dergelijk verbod is gemakkelijker te controleren dan controle op eventuele bijvangst van bruinvis. Het invoeren van een sperperiode in het voorjaar is een controleerbaar alternatief.</p> <p>Overigens moet de bruinvisproblematiek in perspectief worden geplaatst: De grootte van de Noordzee-populatie werd in 2005 geschat op 230.000 dieren. Eind 2012 schatte de minister de populatie op ongeveer 300.000 stuks. In 2007 werden langs de Belgische kust maar 7 bruinvissen het slachtoffer van bijvangsten; sindsdien werden geen bijvangsten van bruinvis meer geregistreerd (bron: zeezoogdierendatabank van de Beheereenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee - http://www.mumm.ac.be). Het probleem doet zich op een veel grotere schaal voor in andere landen, bv. Denemarken.</p> <p>Stand van zaken: de minister bevoegd voor landbouw heeft in antwoord op een parlementaire vraag meegedeeld geen bijkomende maatregelen te zullen treffen om de strandvisserij (en het gebruik van warrelnetten) extra te reglementeren.¹ De minister bevoegd voor natuur sluit een eventueel verbod op het gebruik van warrelnetten door strandvissers niet uit, maar wijst op de noodzaak van meer onderzoek en internationaal overleg.²</p>
Natuurdecreet	<p>Verkoop van percelen waarop een bestuurlijke herstelmaatregel rust</p> <p>Het gebeurt dat een grondeigenaar bepaalde "grondgebonden" delicten tegen de natuurwetgeving pleegt (bv. het onrechtmatig verwijderen van KLE's) en nadien zijn grond verkoopt. Er ontstaan dan problemen om een herstel op te leggen aan de nieuwe eigenaar omdat die de overtreding niet heeft begaan.</p> <p>In het bosdecreet geldt een bepaling op grond waarvan in de notariële akte de verplichtingen van de nieuwe eigenaar moet worden opgenomen. Het natuurdecreet kent geen analoge bepaling.</p>

¹ Zie parlementaire vraag over de recreatieve strandvisserij en het gebruik van warrelnetten van 14 januari 2013 (<http://www.vlaamsparlament.be/Proteus5/showSchriftelijkeVraag.action?id=832989>)

² http://docs.vlaamsparlament.be/docs/handelingen_commissies/2013-2014/c0m141lee17-25022014.pdf

	<p>Stand van zaken: in het kader van het project wetsintegratie zal worden onderzocht of in het natuurdecreet geen vergelijkbare bepaling als in het bosdecreet kan worden opgenomen. Een alternatief kan erin bestaan in die gevallen een gerechtelijke herstellvordering in te dienen bij de gerechtelijke autoriteiten.</p>
Bosdecreet	<p>Constructies in het bos</p> <p>Artikel 97 van het bosdecreet verbiedt onder meer de oprichting van keten, loodsen en alle andere constructies en verblijfgelegenheden. De instandhouding van dergelijke illegaal opgerichte constructies is echter niet strafbaar gesteld. Bijgevolg biedt dit artikel geen rechtsgrond om van nieuwe bouseigenaars te eisen dat zij constructies, die door een vorige eigenaar zijn opgericht, moeten afbreken. Een wijziging van dit artikel waardoor ook de instandhouding strafbaar wordt gesteld, dringt zich op.</p> <p>Stand van zaken: er wordt onderzocht of dit knelpunt kan worden meegenomen in het kader van het project wetsintegratie van het ANB.</p>

Bijlage 3: Gebruikte afkortingen

ANB	het Agentschap voor Natuur en Bos
AMMC	de Afdeling Milieuschade, Milieuhandhaving en Crisisbeheer van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie van de Vlaamse overheid
BVR	Besluit van de Vlaamse Regering
BWK	Biologische Waarderingskaart
GEN	Grote Eenheid Natuur
GENO	Grote Eenheid Natuur in Ontwikkeling
GIS	Geografisch InformatieSysteem
HAP	Handhavingsapplicatie
HPG	Historisch Permanent Grasland
Jachtvoorwaardenbesluit	BVR van 30 mei 2008 houdende vaststelling van de voorwaarden waaronder de jacht kan worden uitgeoefend
KLE	Klein Landschaps Element
Maatregelenbesluit	BVR van 21 oktober 2003 houdende maatregelen ter uitvoering van het gebiedsgericht natuurbeleid
MHD	het Milieuhandhavingsdecreet (titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid)
MHB	het milieuhandhavingsbesluit (Besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot uitvoering van titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid)
MHHC	Milieuhandhavingscollege
OGP	Officier van Gerechtelijke Politie
RKG	Ruimtelijk Kwetsbaar Gebied zoals gedefinieerd in de VCRO
SBZ-V	Speciale Beschermingszone – vogelrichtlijngebied, aangewezen in toepassing van de vogelrichtlijn
SBZ-H	Speciale Beschermingszone – habitatrictlijngebied, aangewezen in toepassing van de habitatrictlijn
Soortenbesluit	BVR van 15 mei 2009 met betrekking tot de soortenbescherming en soortenbeheer
Toegankelijkheidsbesluit	BVR van 5 december 2008 betreffende de toegankelijkheid van de bossen en de natuurreservaten
Vegetatiebesluit	BVR van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu
Visserijbesluit	BVR van 1 februari 2013 tot uitvoering van de wet van 1 juli 1954 op de riviervisserij
VCRO	Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening
VTE	Voltijds Equivalent

